

Eesti elanike piiriülesed ostud Lätist 2019. aastal

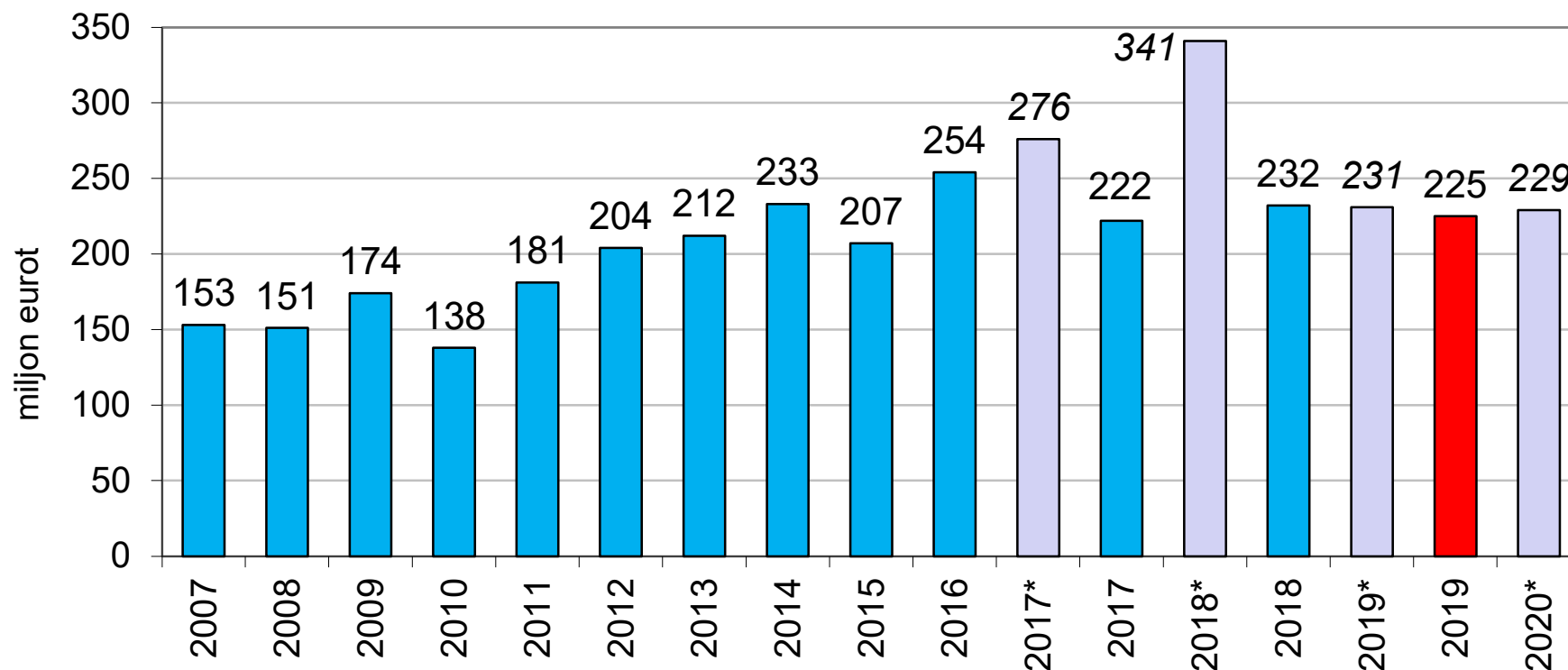
IV-s piirikaubanduse uuring

Märts 2020

- Läti piirikaubandus sai alguse 2015.a ennaktempos aktsiisi tõstmisest
- Piirikaubandus algas kange alkoholi ostudest 2016.aastal, lisandusid muud aktsiisikaubad ja teised kaubad
- 2018.a toodi piiri tagant juba 33% tarbitud alkoholist (abs)
- Piirikaubandus kasvas tõusvas joones kuni 2019.a juulini, mil Eesti valitsus alandas aktsiisi ja Eestis alanesid alkoholsete jookide jaehinnad : seega oli 2019.aastal kaks väga erinevat poolaastat
- 2019.a juulis alates piirikaubandus hakkas kahanema, kuid pole kadunud ja seda just läbisõitjate arvel.
- Läti piirpoodidest ostavad ka lätlased ja soomlased

Alkoholi aktsiisitulud (miljon €)

Kuigi aastatel 2016 - 2017 kasvas erinevate alkoholsete jookide aktsiisimäär 26-115%, jäi alkoholiaktsiisi laekumine prognoositust oluliselt madalamaks. Kange ja lahja alkoholi ning õlle aktsiisi 25% langetamine 2019. aastal tõi võrreldes 2018. aastaga kaasa aktsiisitulude 3% vähenemise.

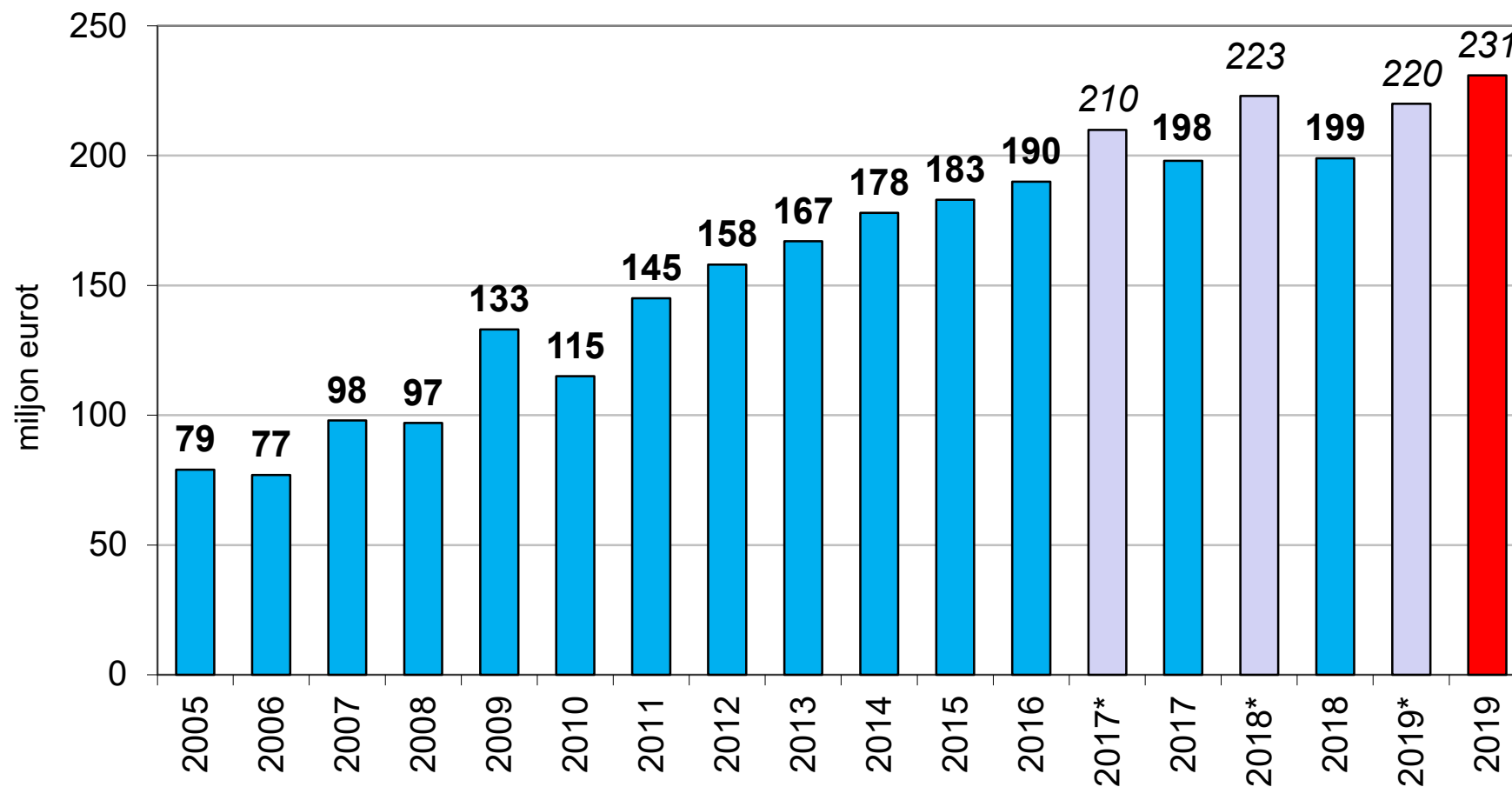

* algne prognoos

Alates 2017. aastast tekkepõhine arvestus, eelnevad aastad on tekkepõhiseks ümber arvutatud

Allikas: Rahandusministeerium

Tubaka aktsiisitulud (miljon €)

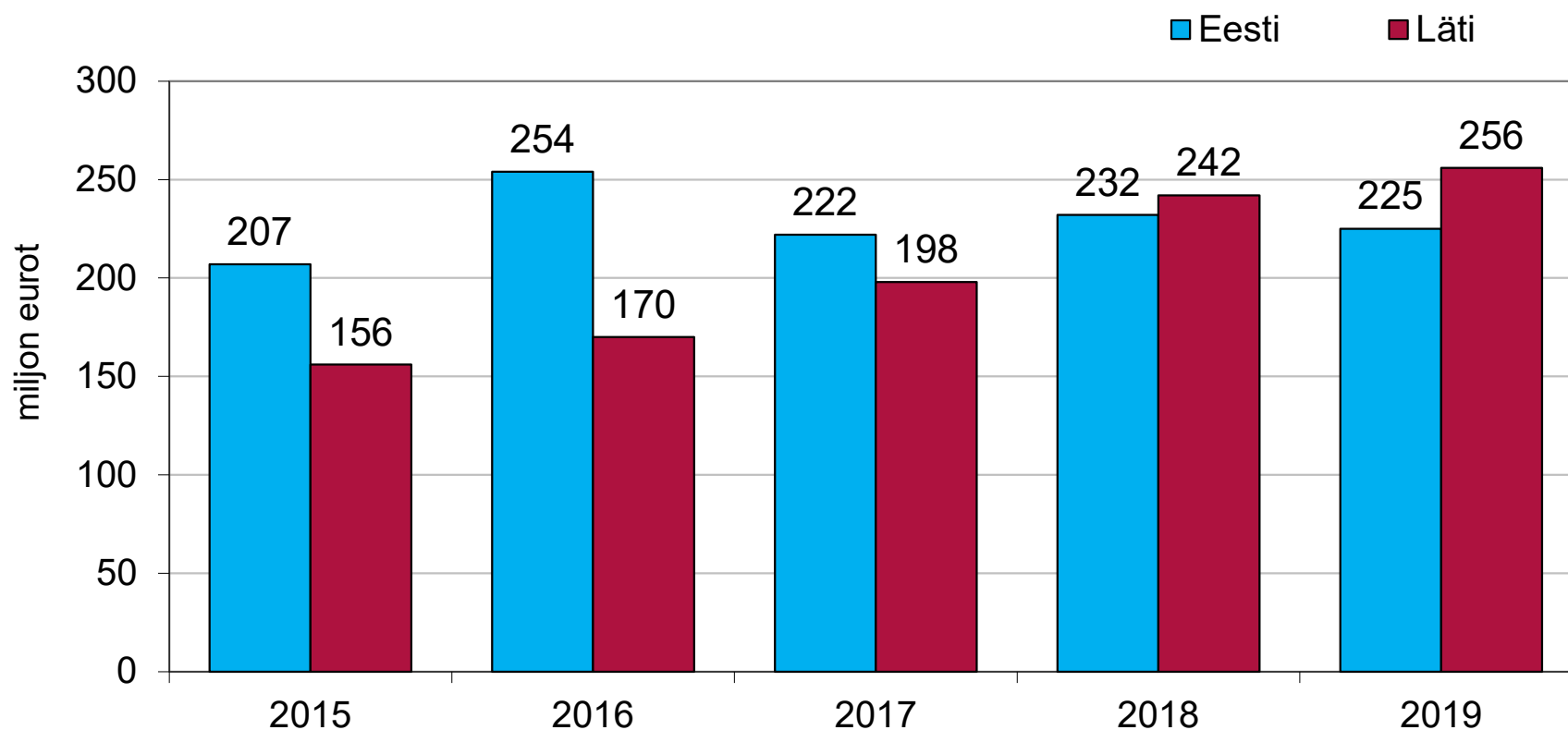

* algne prognoos

Alates 2017. aastast tekkepõhine arvestus

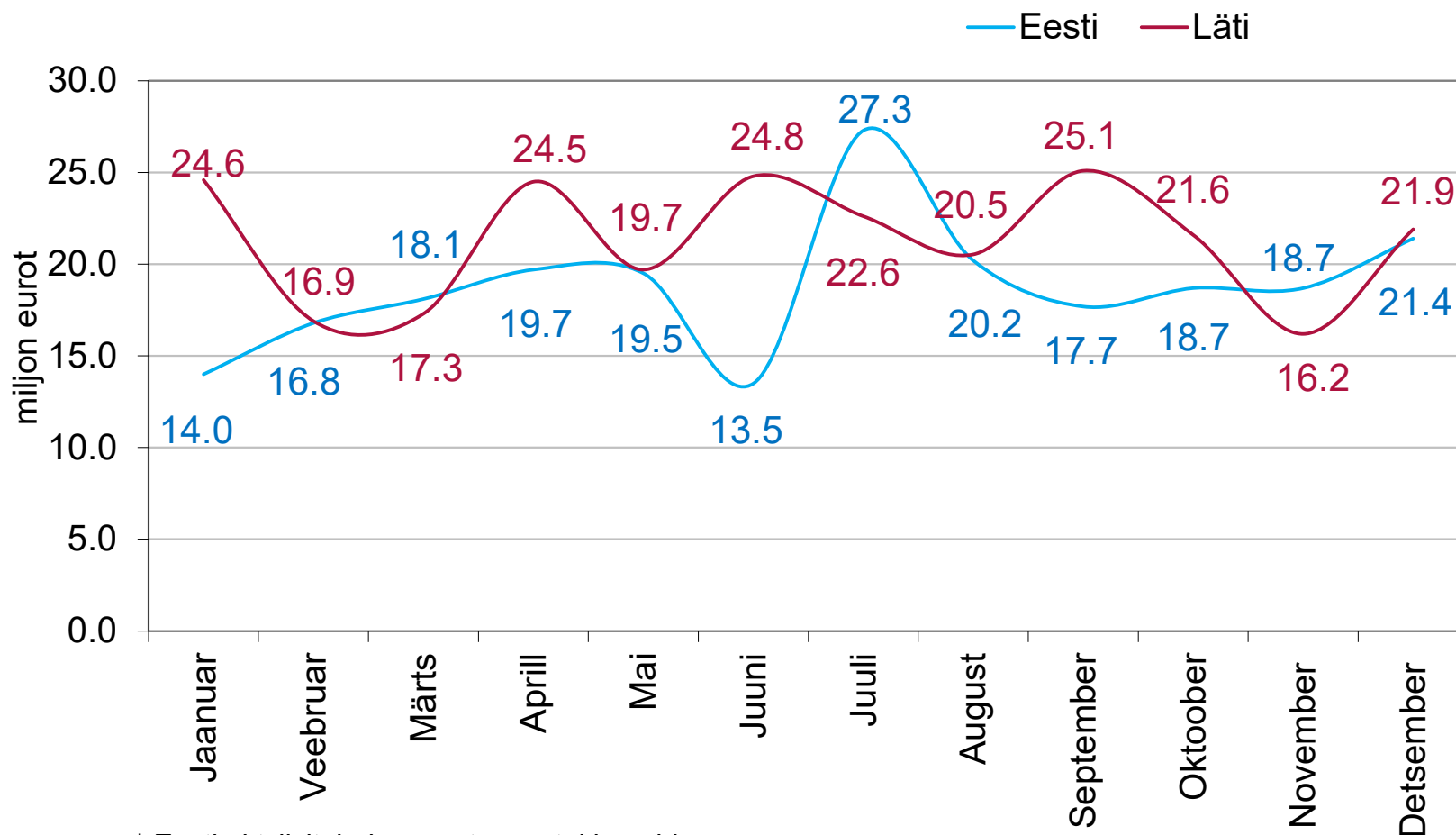
Allikas: Rahandusministeerium

Alkoholi aktsiisitulud Eestis ja Lätis 2015-2019* (miljon €)

* Eesti aktsiisitulude arvestus on alates 2017. aastast tekkepõhine
Allikas: Rahandusministeerium; Läti Riigieelarve Teenistus

Alkoholi aktsiisitulude igakuine laekumine Eestis ja Lätis 2019* (miljon €)

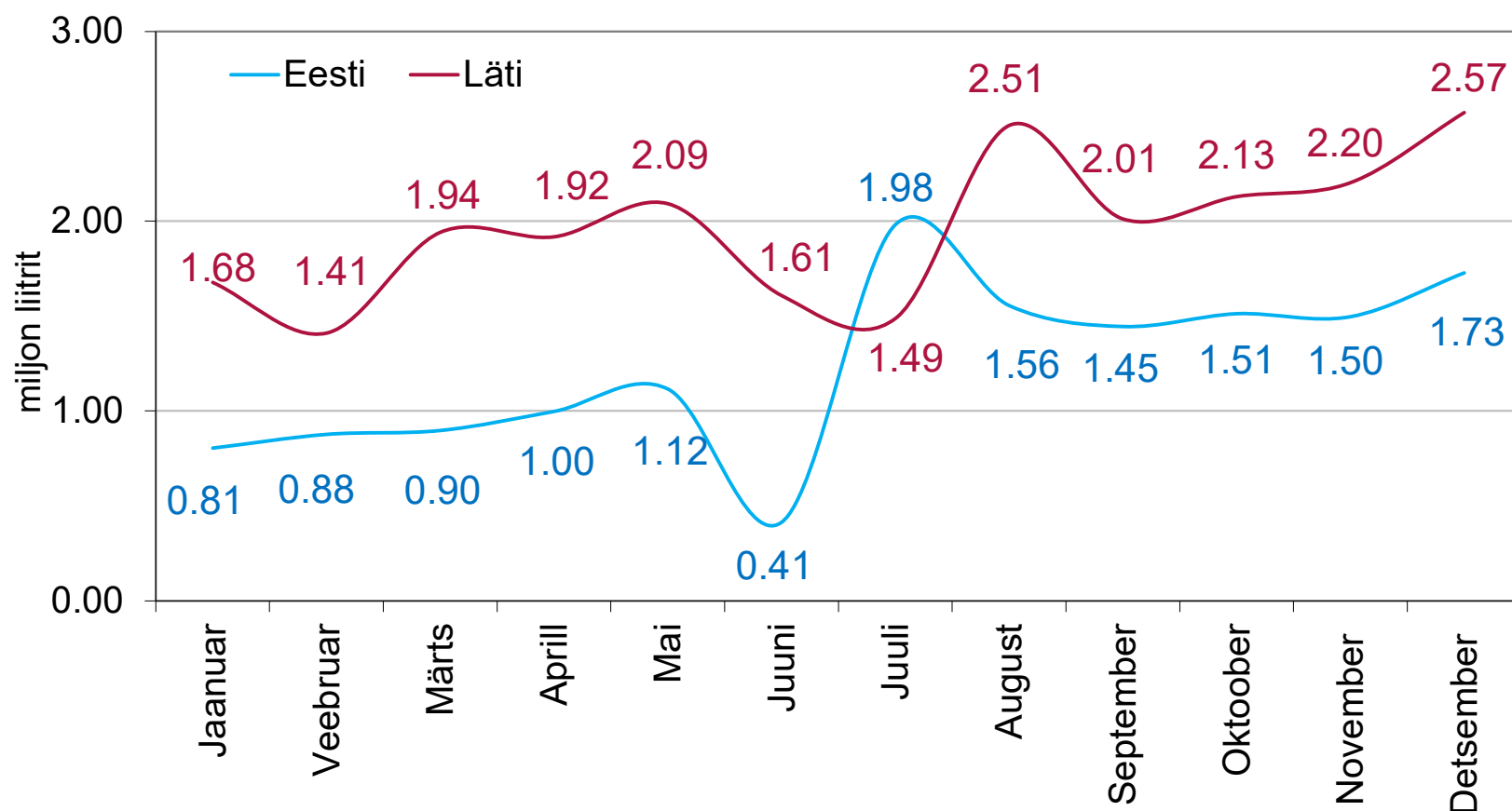

* Eesti aktsiisitulude arvestus on tekkepõhine

Allikas: Rahandusministeerium; Läti Riigieelarve Teenistus

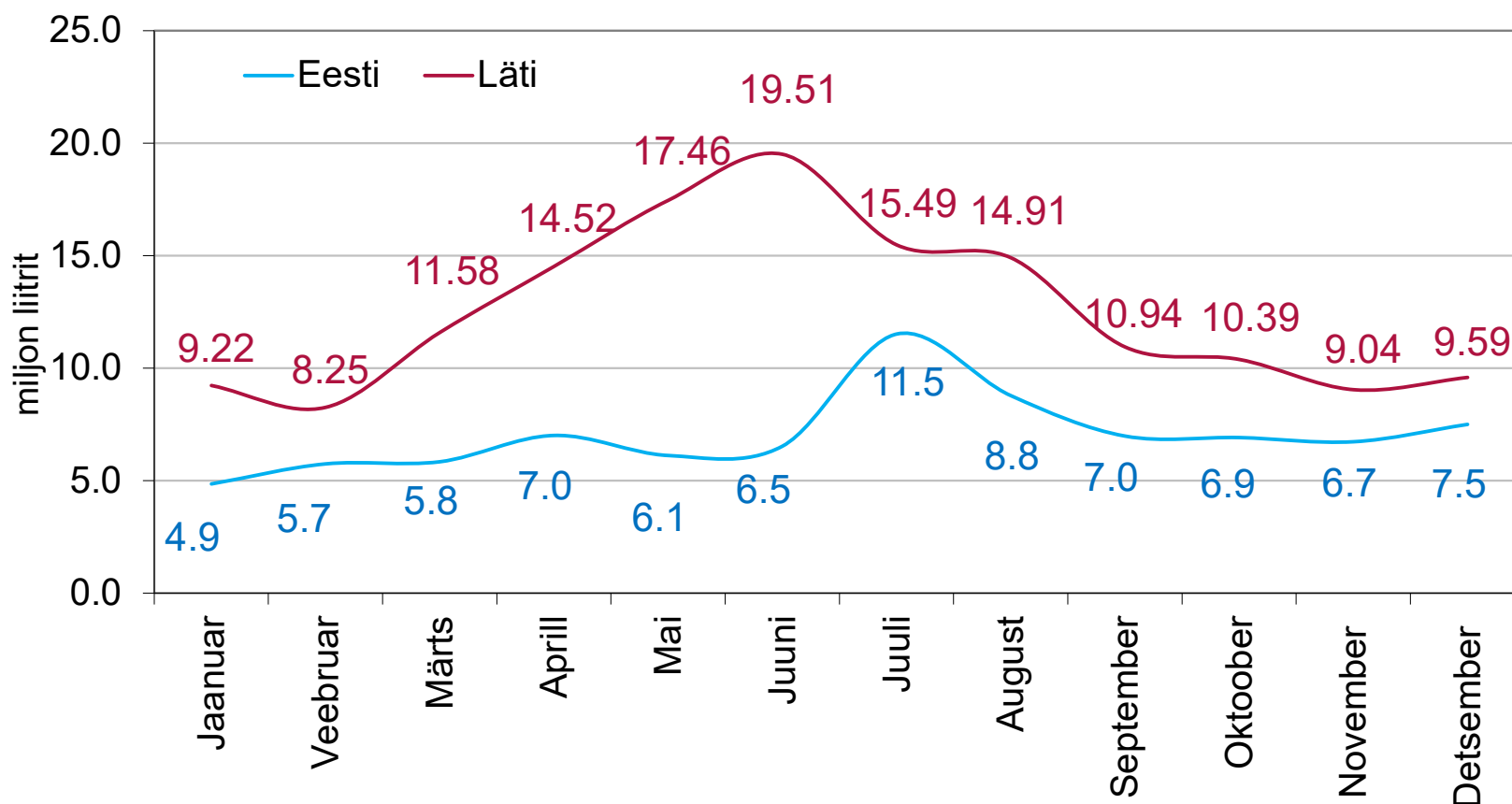
Kange alkoholi deklareeritud müük Eestis ja Lätis 2019 (miljon liitrit)

Kokku 2019. a.: Eestis 14,83 mln l; Lätis 23,74 mln l (2018. a. Eestis 12,87 mln l, Lätis 23,68 mln l)

Õlle deklareeritud müük Eestis ja Lätis 2019 (miljon liitrit)

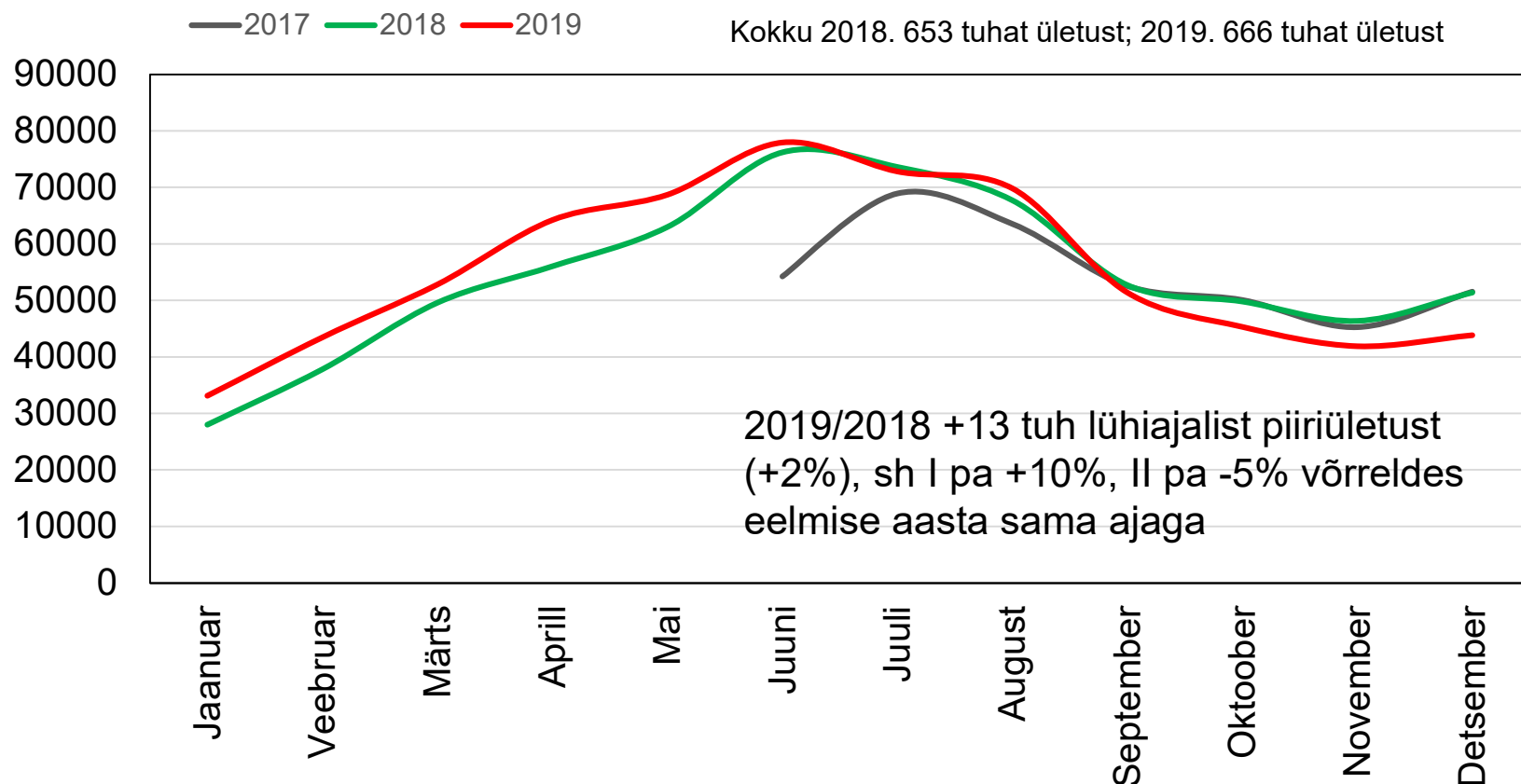
Kokku 2019. a.: Eestis 84,55 mln l; Lätis 150,90 mln l (2018. a. Eestis 79,60 mln l, Lätis 162,06 mln l)

Allikas: Rahandusministeerium; Läti Riigieelarve Teenistus

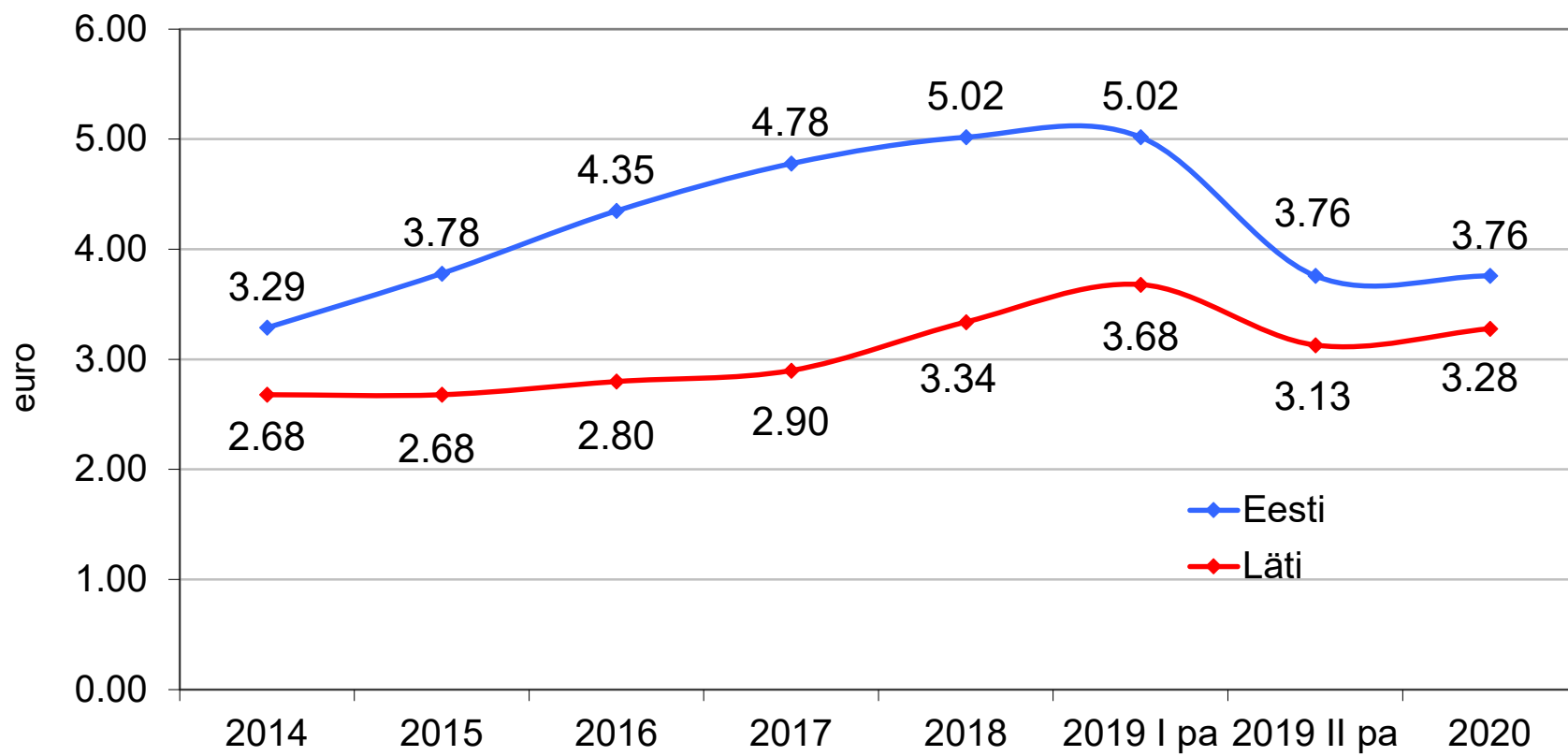
Kell 8-22 lühiajaliselt (15-120 min) Lätis viibinud sõidukite piiriületuste arv 2017-2019

(Ikla, Valga, Murati, Luutsniku ja Vastse-Roosa kaamerate andmed)

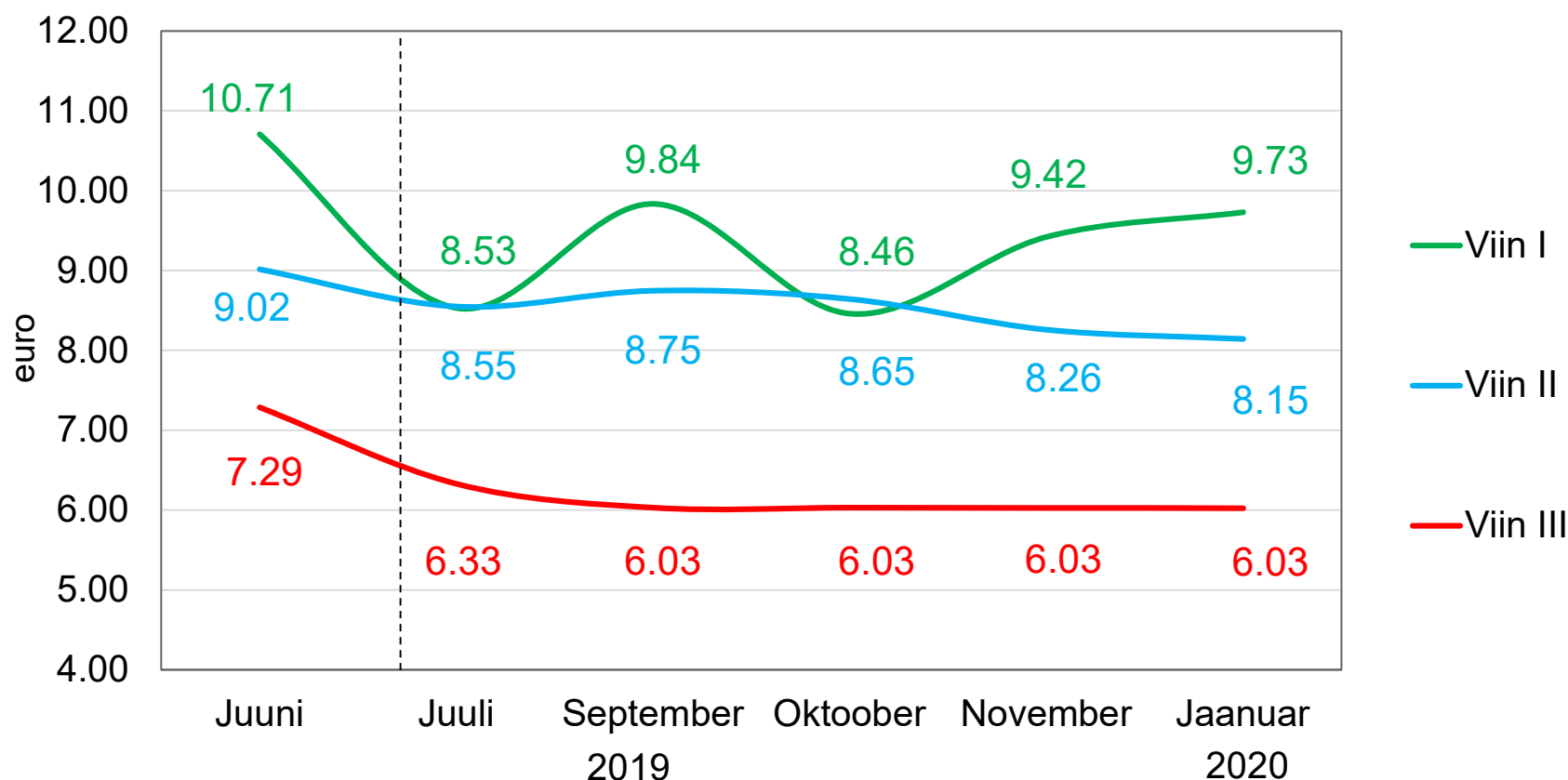

Alkoholiaktsiis 40% kangusega viin 0,5 liitrites pudelis Eestis ja Lätis 2014-2020 (€)

Läti suurendab märtsist alkoholi aktsiisimäärasid 5% võrra ja selle tulemusel väheneb aktsiisivahe Eestiga viinapudeli (0,5 l) kohta 0,63 eurolt 0,48 eurole

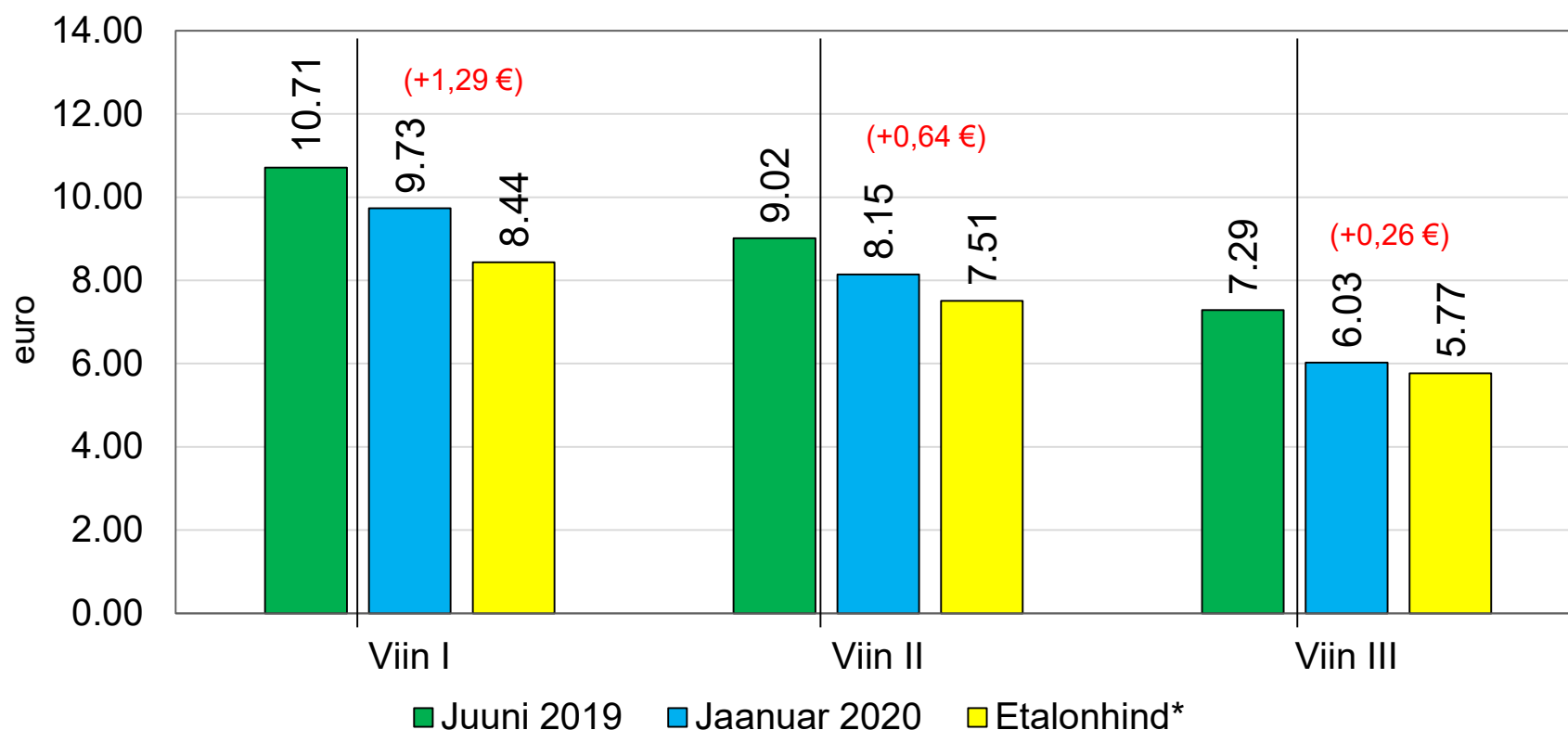

Kodumaise viina keskmise jaehinna muutumine Eesti kauplustes* enne ja pärast alkoholiaktsiisi langetust 1. juulil 2019 (euro/0,5 liitrit)

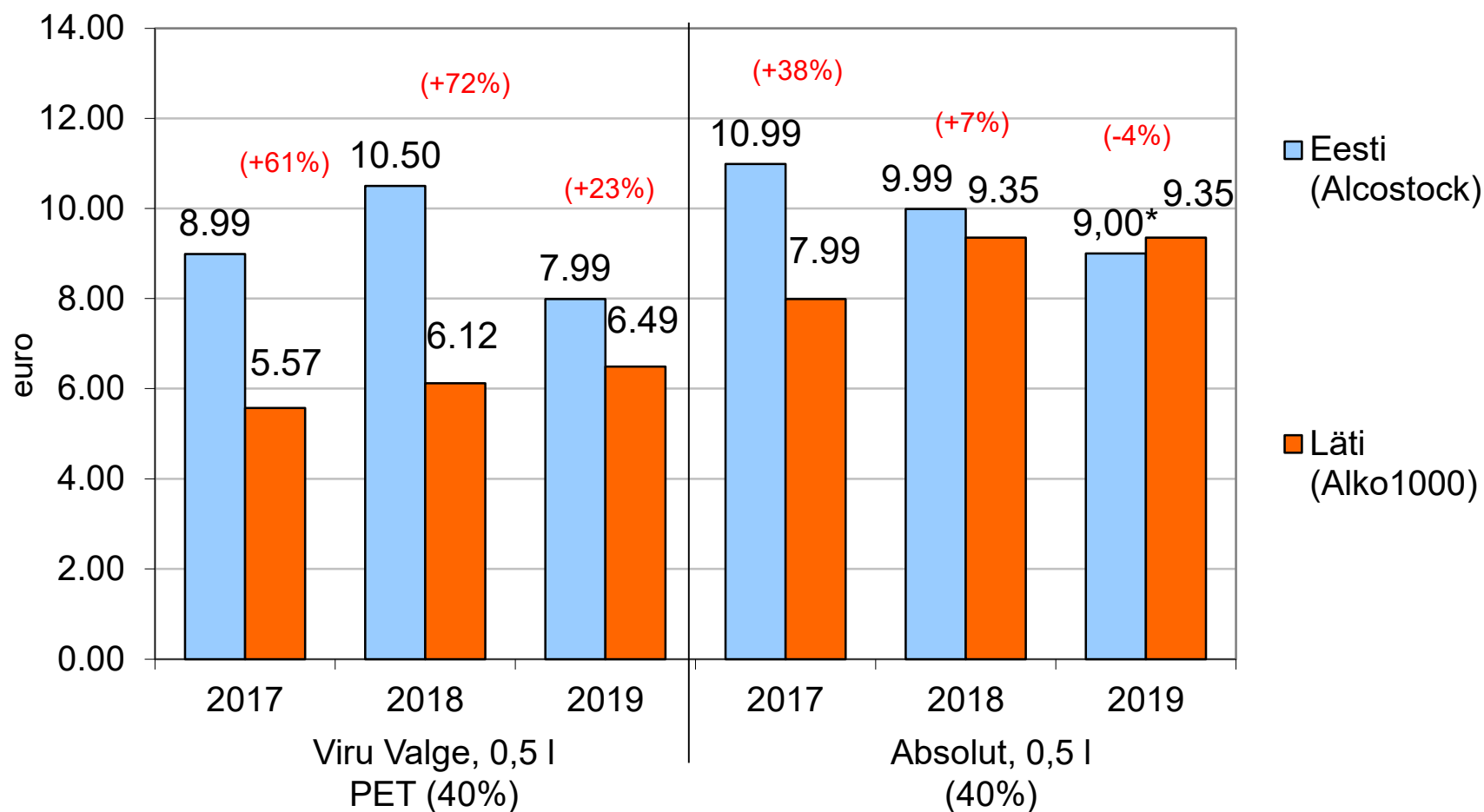
* Tallinnas Comarket, Konsum, Rimi, Prisma, Maxima, Grossi Toidukaubad, City Alko

Viinade keskmine jaehind Eesti kauplustes enne ja pärast alkoholiaktsiisi langetust ning võrdlus etalonhinnaga* (sulgudes tegeliku hinna ja etalonhinna vahe, euro/0,5 liitrit)

* 2019. aasta juuni hinnatase, mida on vähendatud aktsiisilangutuse ja sellest tuleneva käibemaksu võrra. Viina hind on arvutatud seitsme kaupluse keskmisena

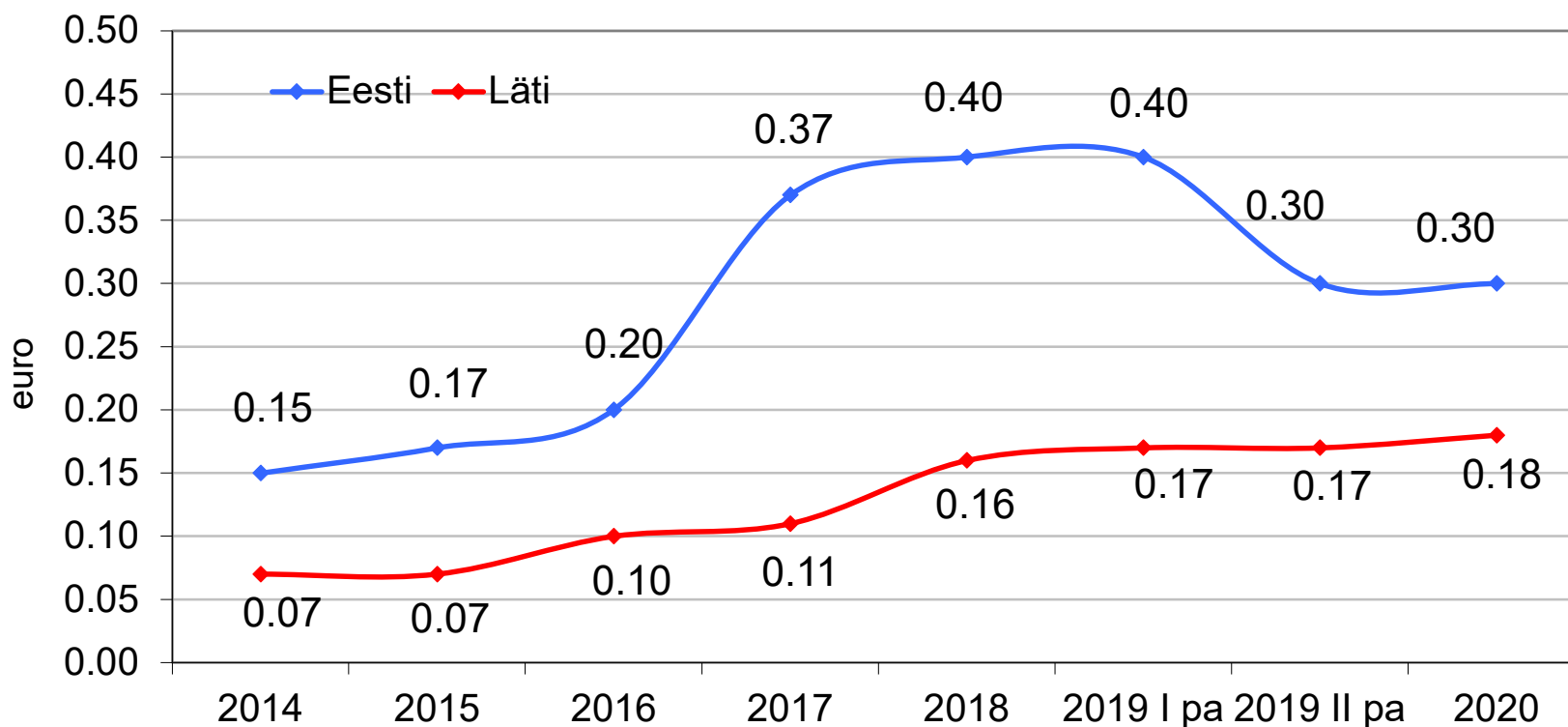
Viina jaehinna muutused Eesti ja Läti piiriäärsetes kauplustes 2017, 2018 ja 2019. aasta novembris (euro/0,5 liitrit, sulgudes Eesti hinnaerinevus Lätiga)

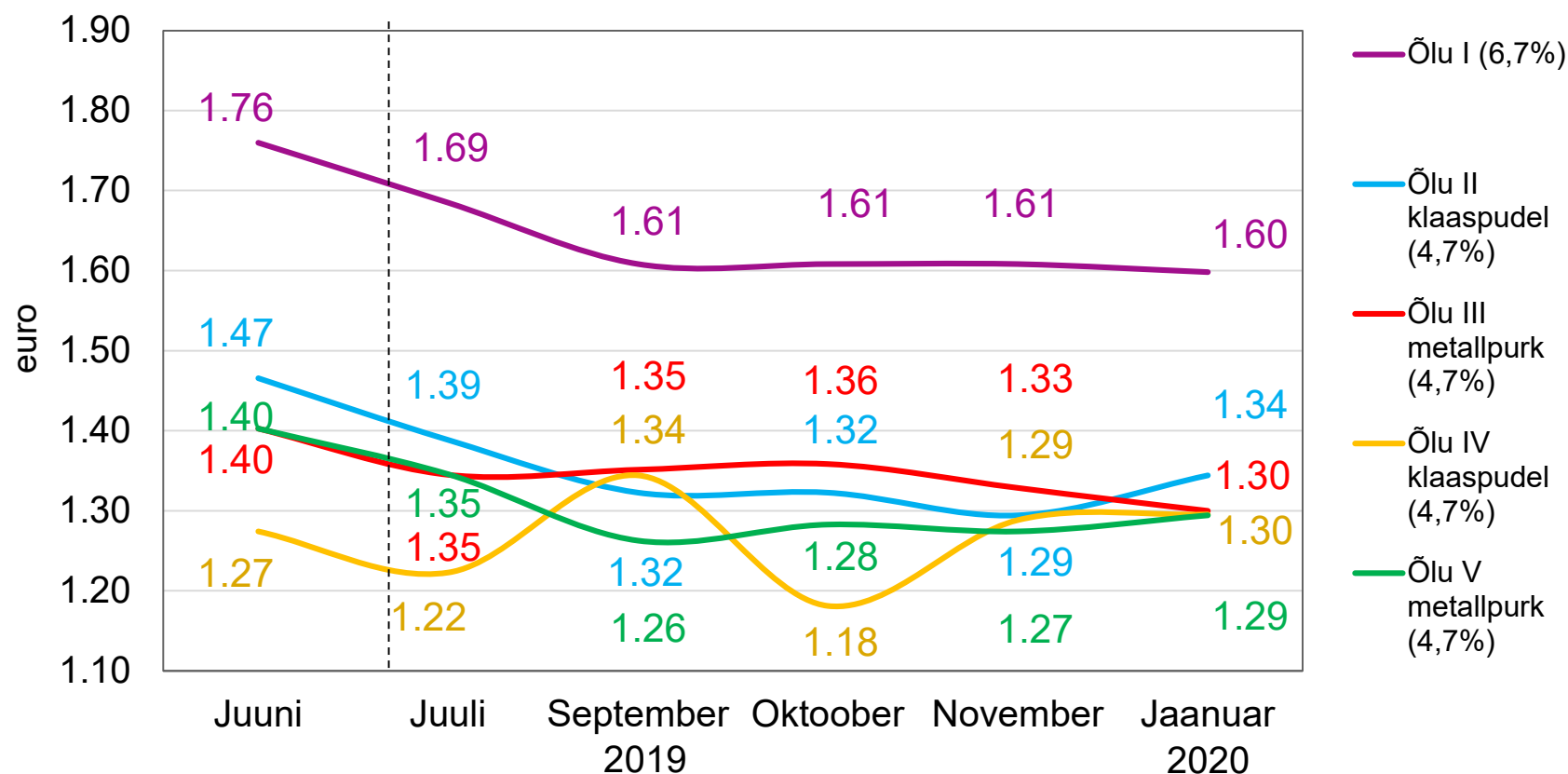
* 2019 novembris oli Absolut vodka Alcostockis müügil liitrisel pudelil

Alkoholiaktsiis 4,7% kangusega õlle 0,5 liitrites pudelis Eestis ja Lätis 2014-2020 (€)

4,7% kangusega õllepudeli aktsiis oli Eestis 2019. aastal 0,13 eurot kõrgem kui Lätis; õllekohvri (7,92 l) aktsiisierinevus oli 1,98 eurot. 2020. aastal väheneb aktsiis õllepudeli kohta 0,12 euronit ja õllekohvri kohta 1,83 euronit

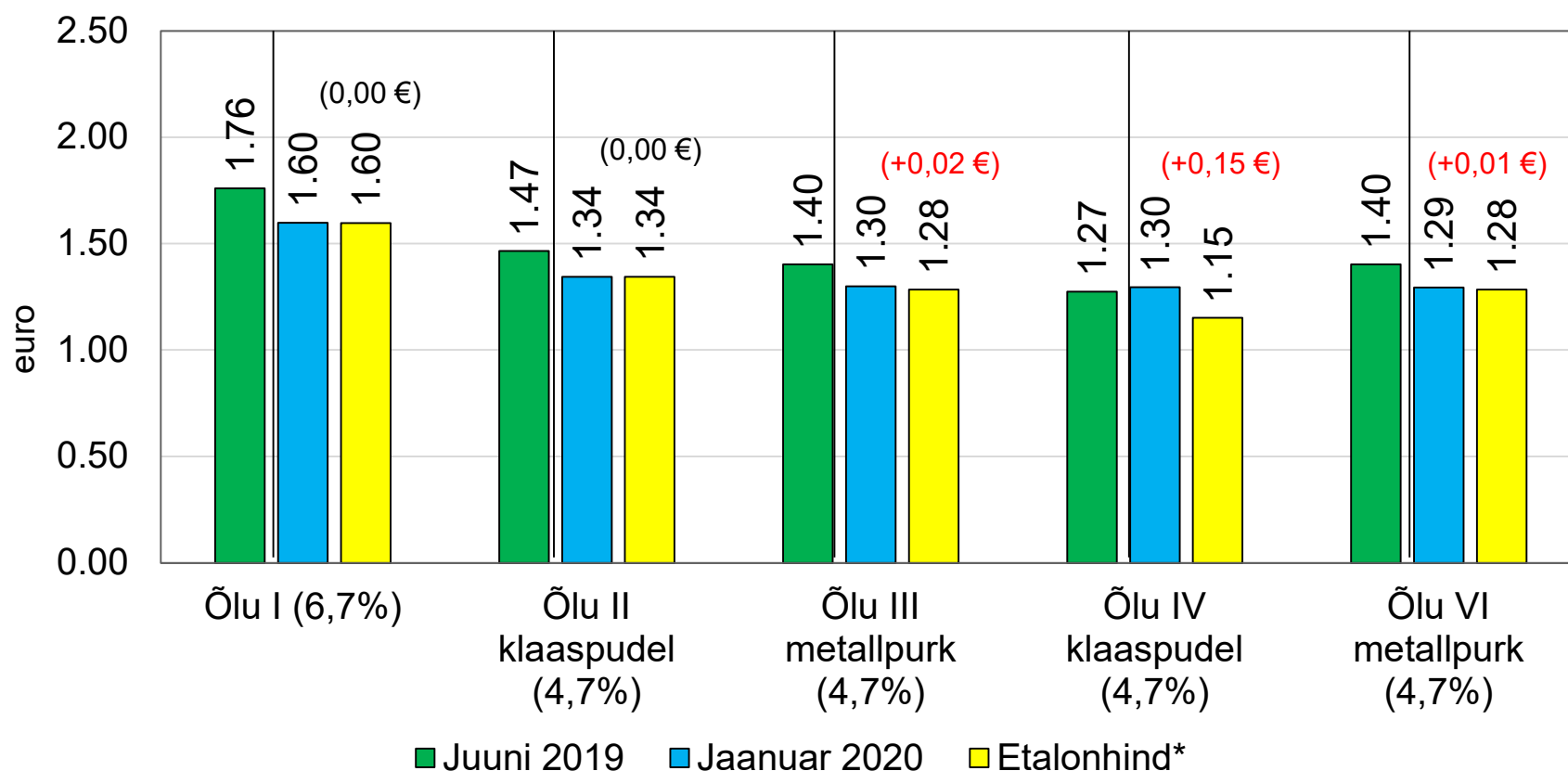

Kodumaise õlle keskmise jaehinna muutumine Eesti kauplustes* enne ja pärast alkoholiaktsiisi langetust 1. juulil 2019 (euro/0,5 liitrit)

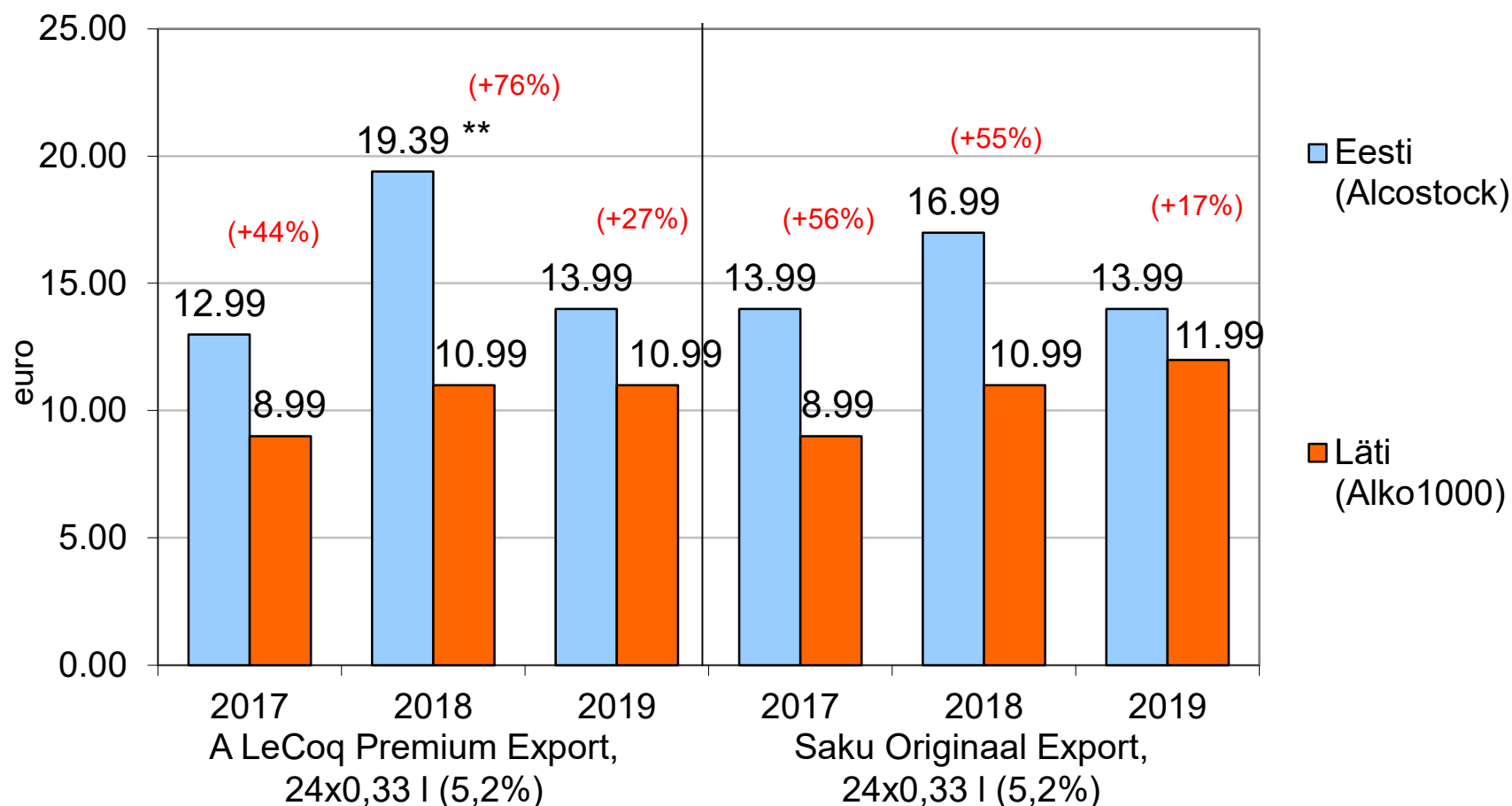
* Tallinna Comarket, Konsum, Rimi, Prisma, Maxima, Grossi Toidukaubad, City Alko

Õllede keskmine jaehind Eesti kauplustes enne ja pärast alkoholiaktsiisi langetust ja võrdlus etalonhinnaga* (sulgudes tegeliku hinna ja etalonhinna vahe, euro/0,5 liitrit)

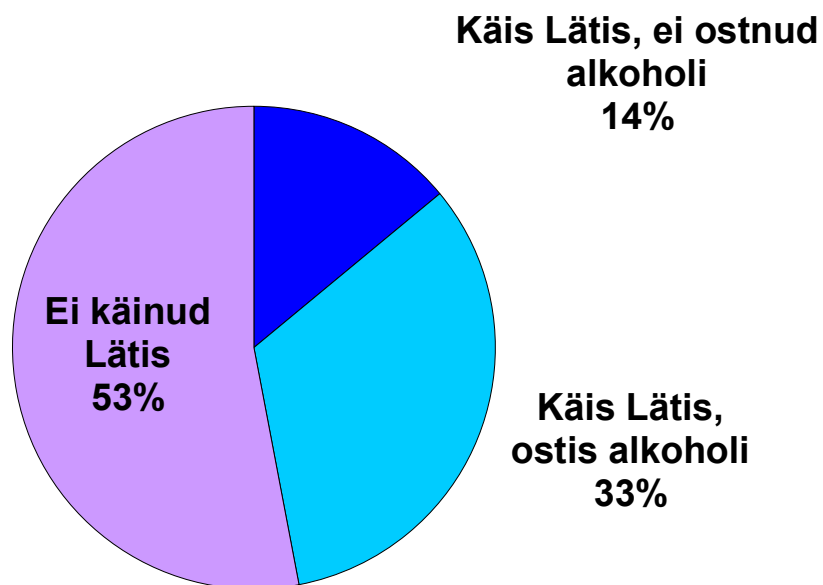
* 2019. aasta juuni hinnatase, mida on vähendatud aktsiisilangemise ja sellest tuleneva käibemaksu võrra. Õlle hind on arvutatud seitsme kaupluse keskmisena

Õllekohvri jaehinna muutused Eesti ja Läti piiriäärsetes kauplustes 2017, 2018 ja 2019 novembris* (euro/0,5 liitrit, sulgudes Eesti hinnaerinevus Lätiga)

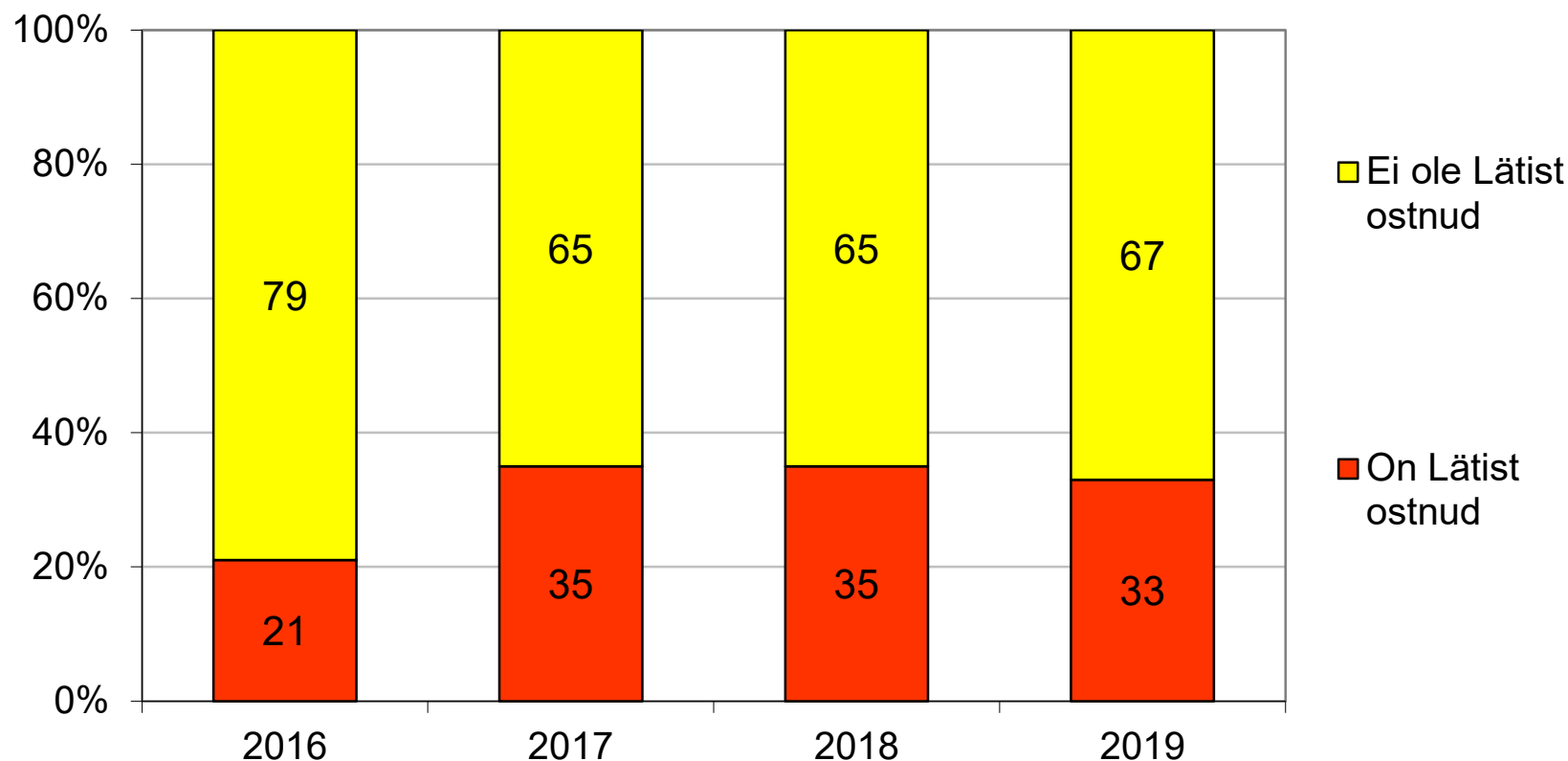
* Eesti hinnad ei sisalda panti ** hind Super Alko kaupluses

Läti külastamine ja alkoholi kaasaostmine 2019. aastal (% vastanutest)

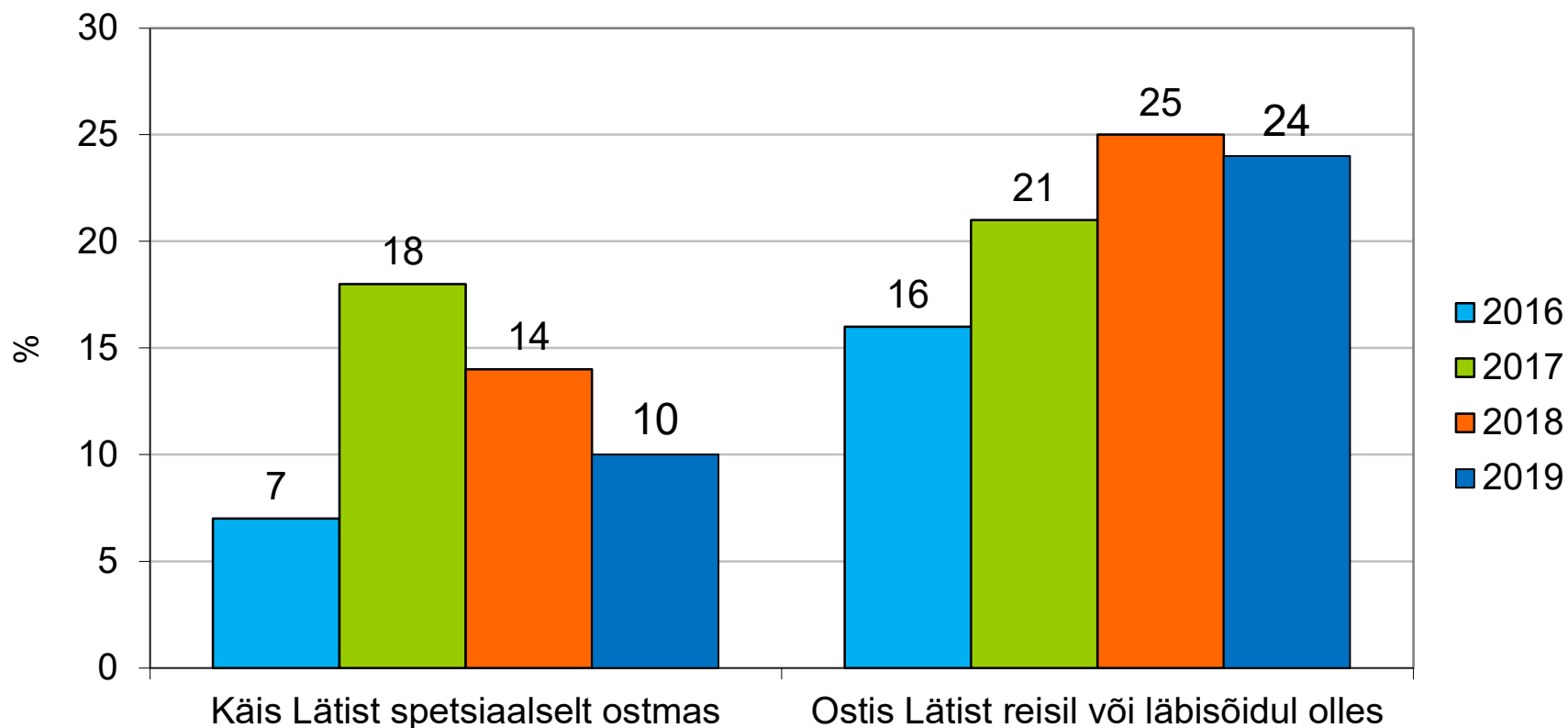
Alkoholsete jookide ostmine Lätist 2016-2019 (% vastanutest)

2018. aastal Lätist alkoholi ostnute osakaalu suurenemine peatus ja 2019. aastal käis Lätis alkoholi järel inimesi vähem kui kahel eelnenud aastal

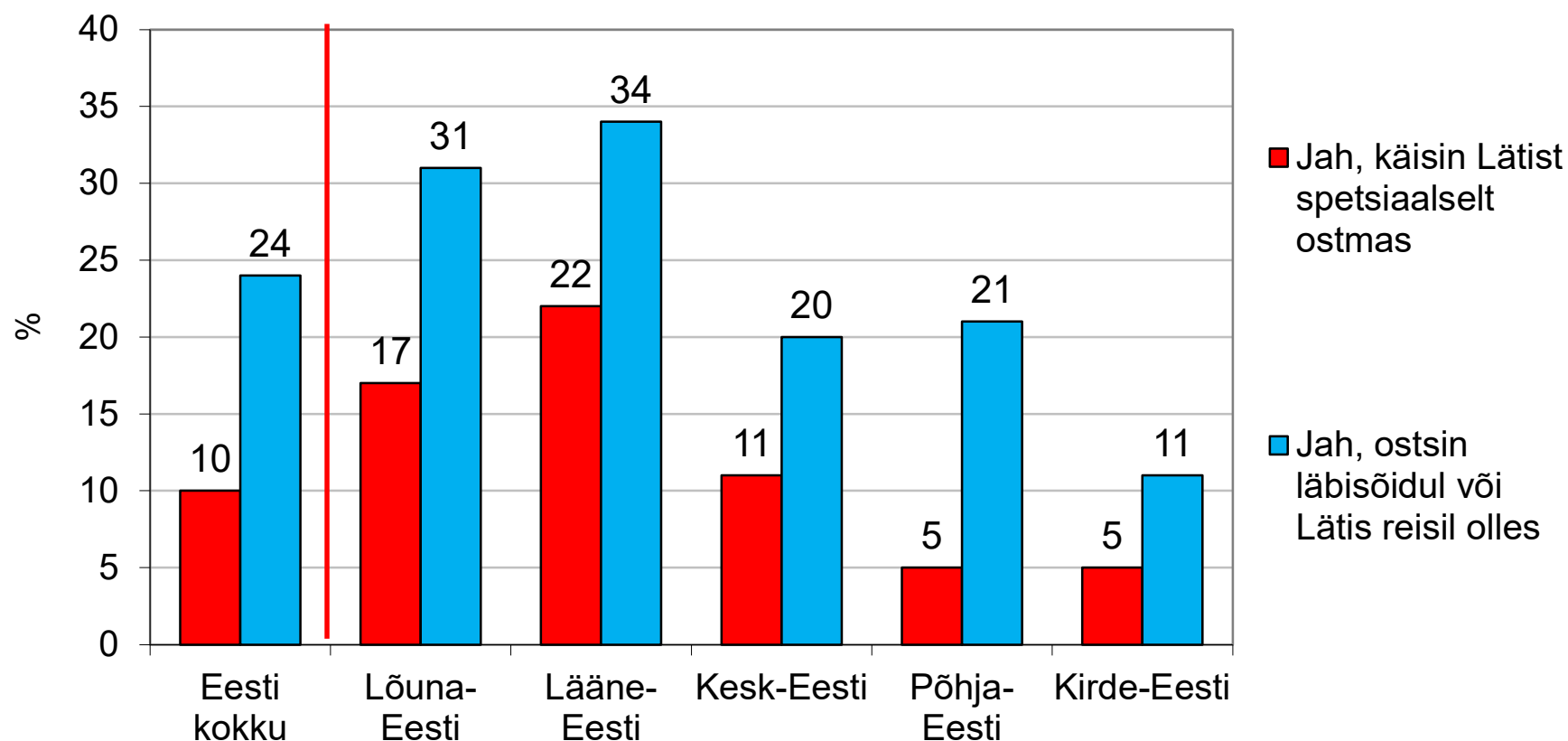
Alkoholsete jookide ostmine ostuviisi järgi 2016-2019 (% vastanutest)

Lätist spetsiaalselt alkoholi ostmas käinute osakaal vähenes jätkuvalt kiiresti.

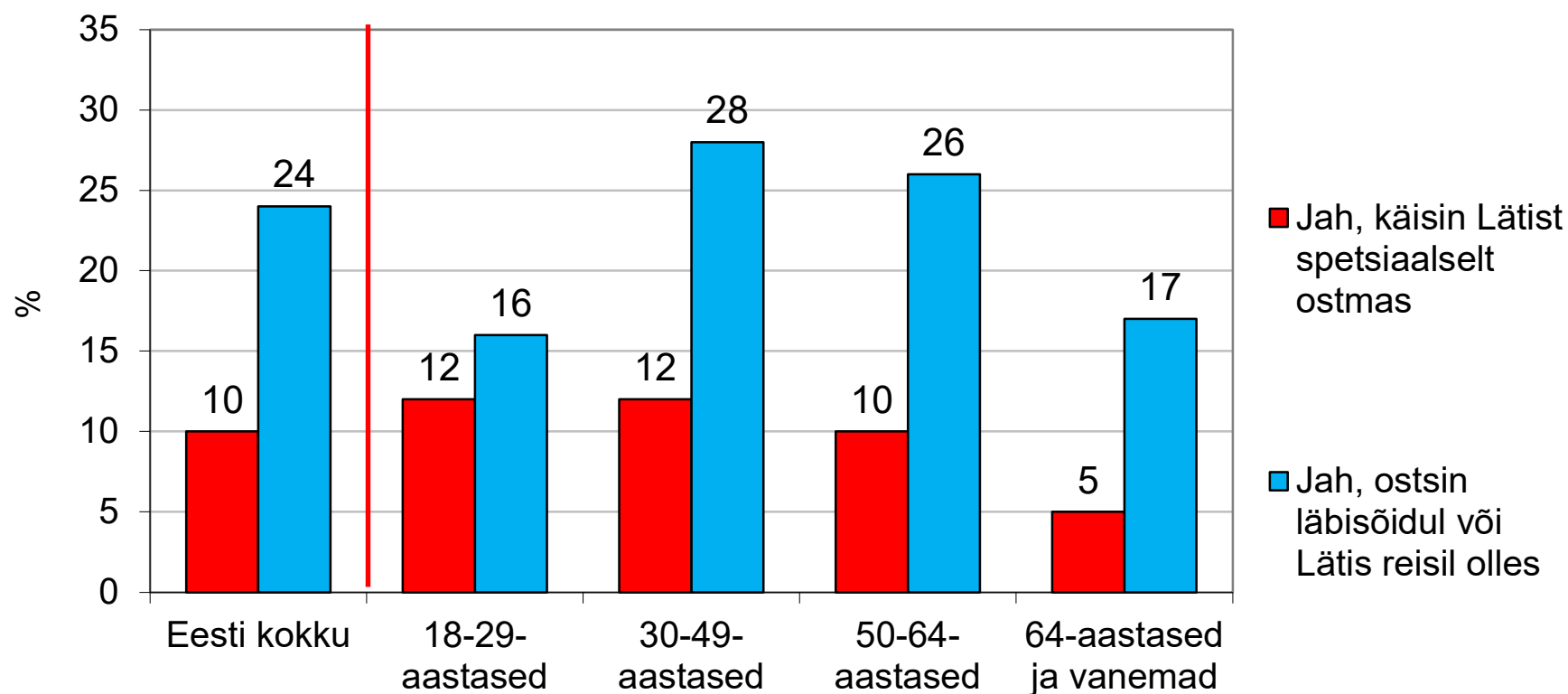
Alkoholsete jookide ostuviis elukoha järgi 2019 (% vastanutest)

Lätis käis spetsiaalselt alkoholi ostmas natuke alla viiendiku Lõuna-Eesti ja pisut üle viiendiku Lääne-Eesti elanikest (2017.aastal Põhja Eestist 19%)

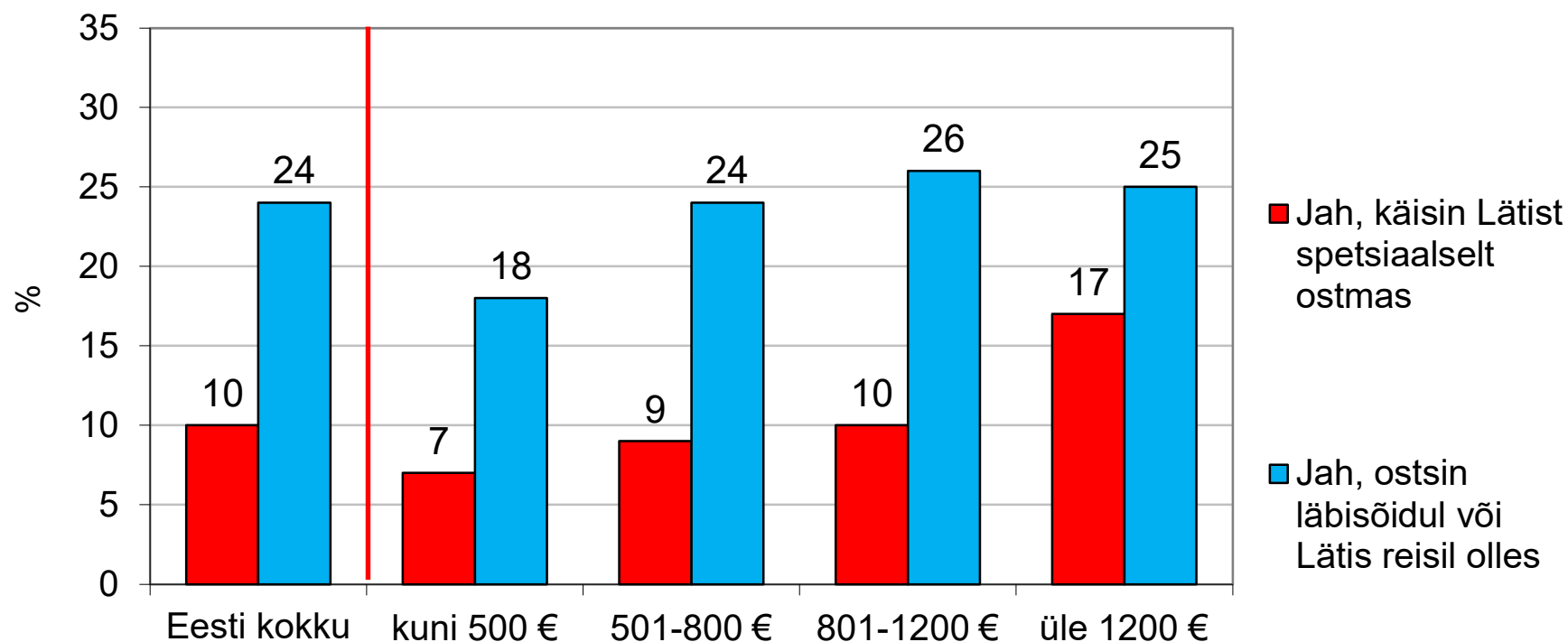
Alkoholsete jookide ostuviis vanuse järgi 2019 (% vastanutest)

Lätis läbisõidul olles ostavad alkoholi sagedamini nooremas ja vanemas keskeas inimesed, spetsiaalselt alkoholi ostmas käijatest on 64-aastaste ja vanemate inimeste hulk võrreldes teiste vanusegruppidega oluliselt väiksem

Alkoholsete jookide ostuviis kuu netosissetuleku järgi ühe pere liikme kohta 2019 (% vastanutest)

Mida suurem on sissetulek, seda enam on Lätist alkoholi ostnud. Teistest eristuvad kõrgeimasse tulugruppi kuuluvad elanikud, kellest 17% on käinud Lätist spetsiaalselt alkoholi ostmas

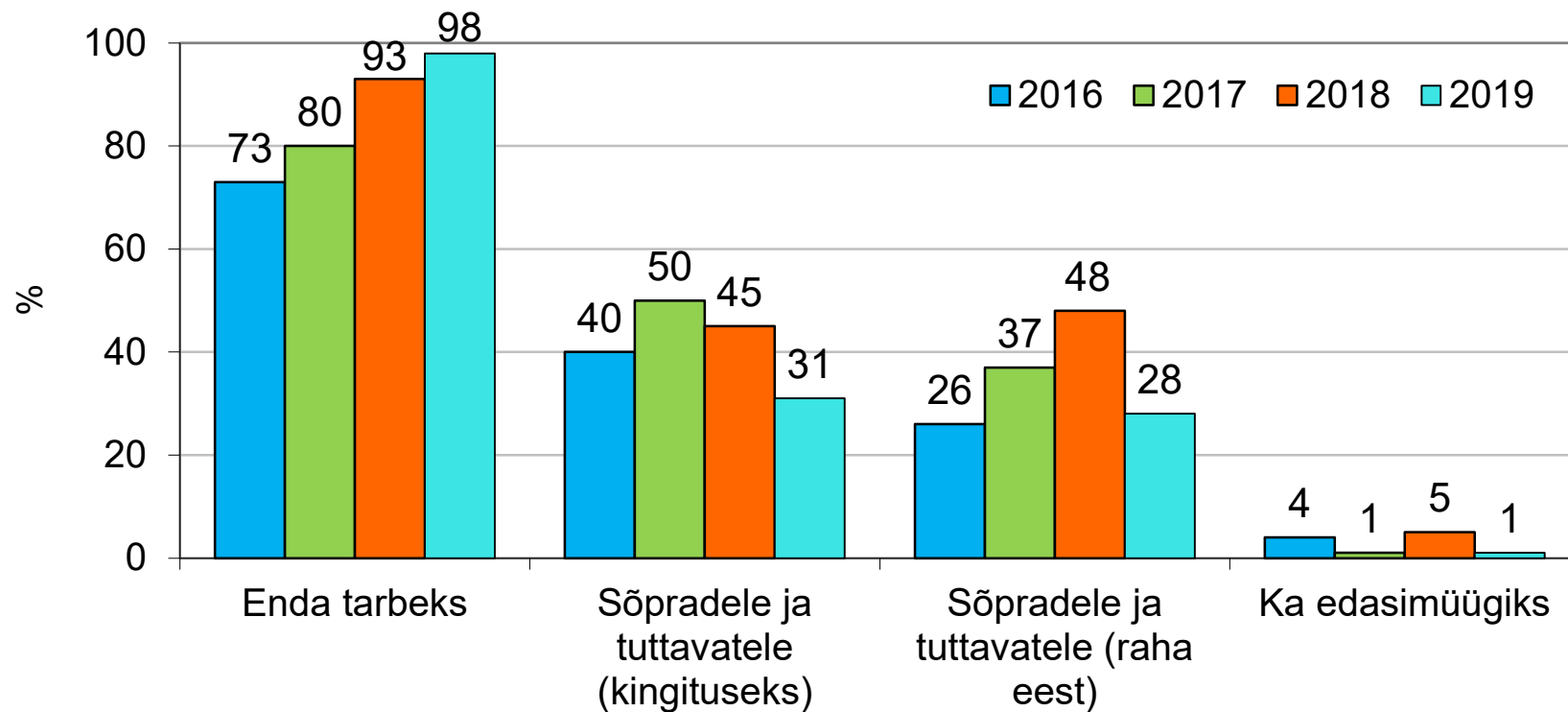

Lätis alkoholi spetsiaalselt ostmas käinute profiil

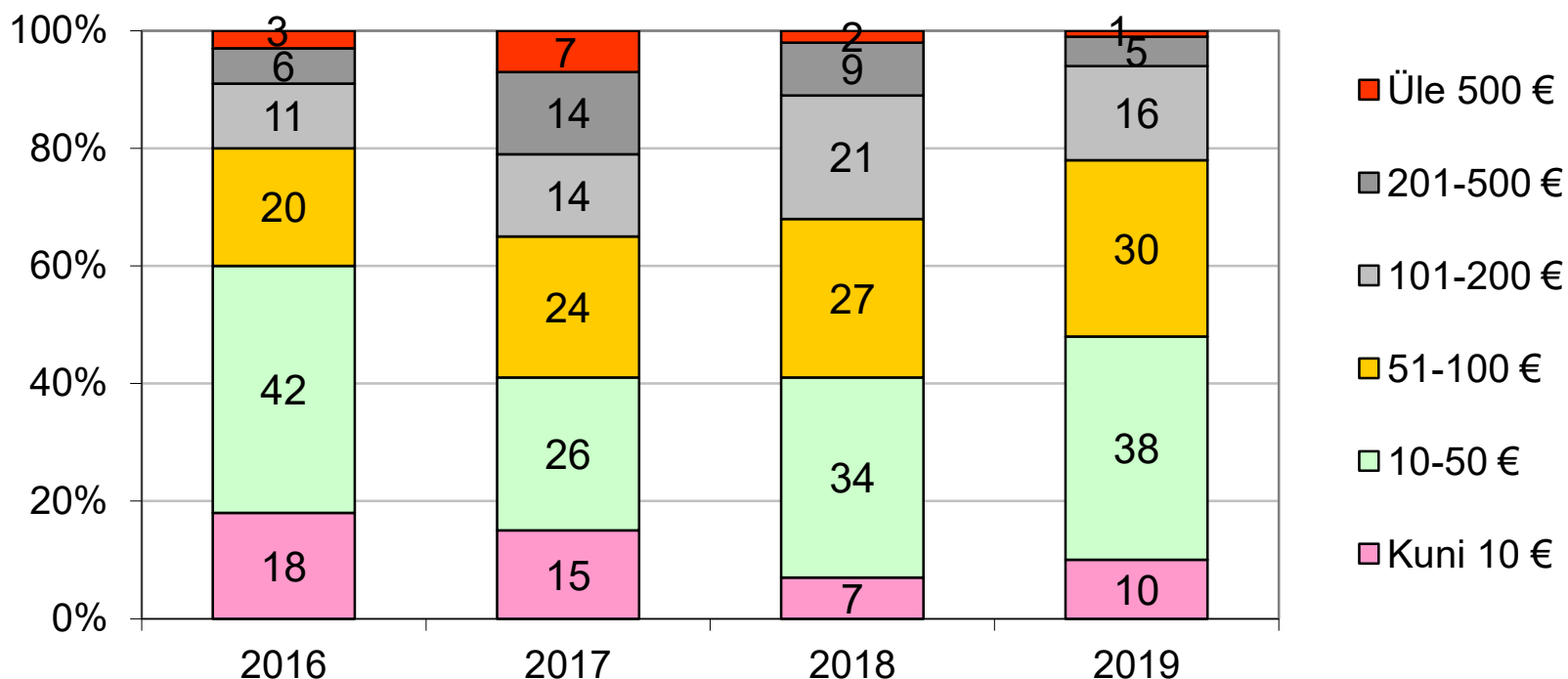
Spetsiaalselt Lätist alkoholi ostnute alkoholiostude eesmärk 2016-2019 (% Lätis spetsiaalselt alkoholi ostmas käinud vastajatest)

Põhiliselt käiakse Lätis alkoholi ostmas endale. Varem oli levinud ka tuttavatele Lätist raha eest alkoholi kaasatoomine, kuid see on nüüd vähenenud ja nende inimeste osakaal, kes seda teevad on langenud seniselt 50%-lt napilt kolmandikuni. Langenud on ka alkoholi kaasaostmise edasimüümise eesmärgil

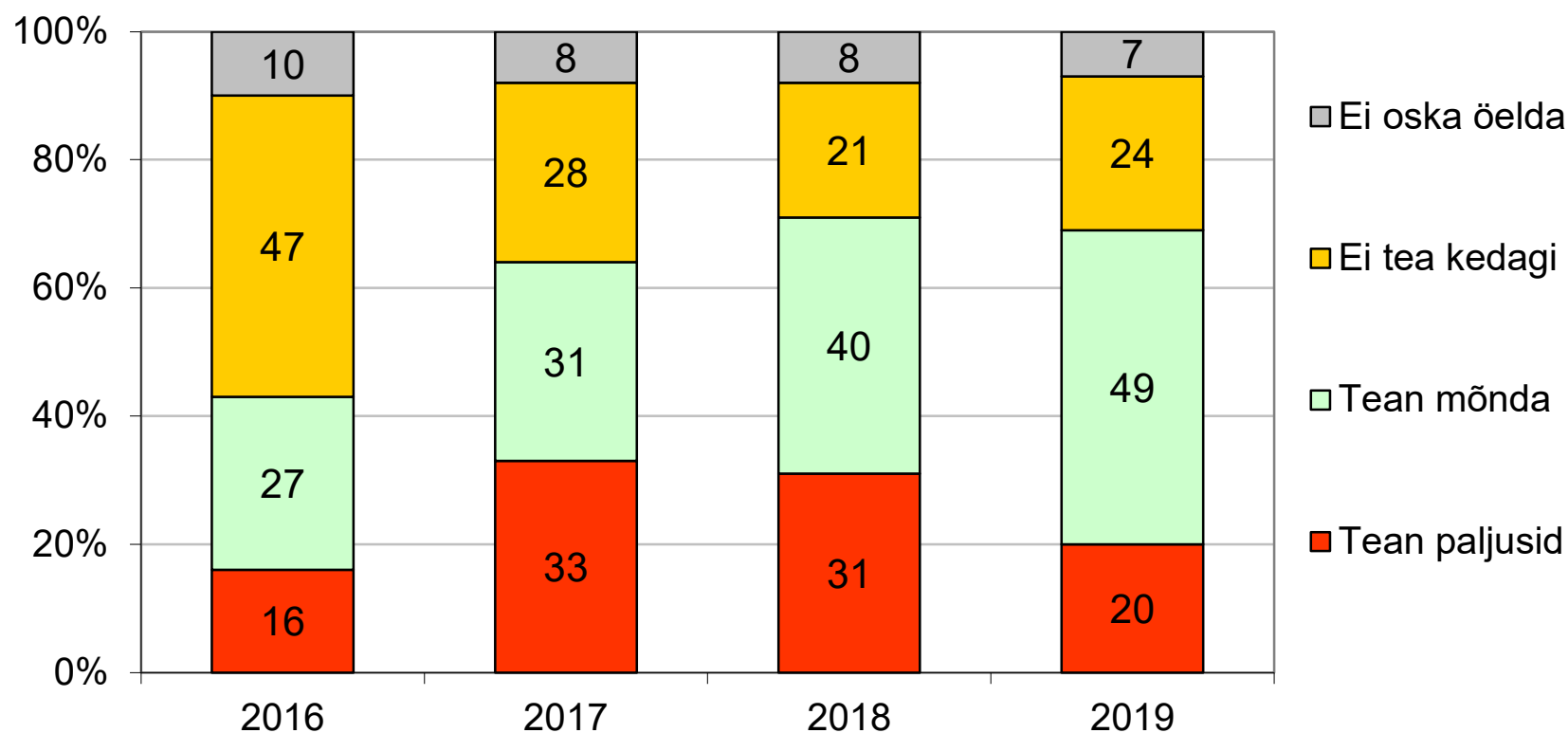
Keskmine alkoholiostusumma ühe Läti reisi jooksul 2016 - 2019 (% vastanutest, kes ostsid Lätist alkoholi)

Võrreldes 2018. aastaga on kasvanud kuni 100 € alkoholiostud, samas kui kallimaid ostusid (üle 100 €) on on jäänud vähemaks

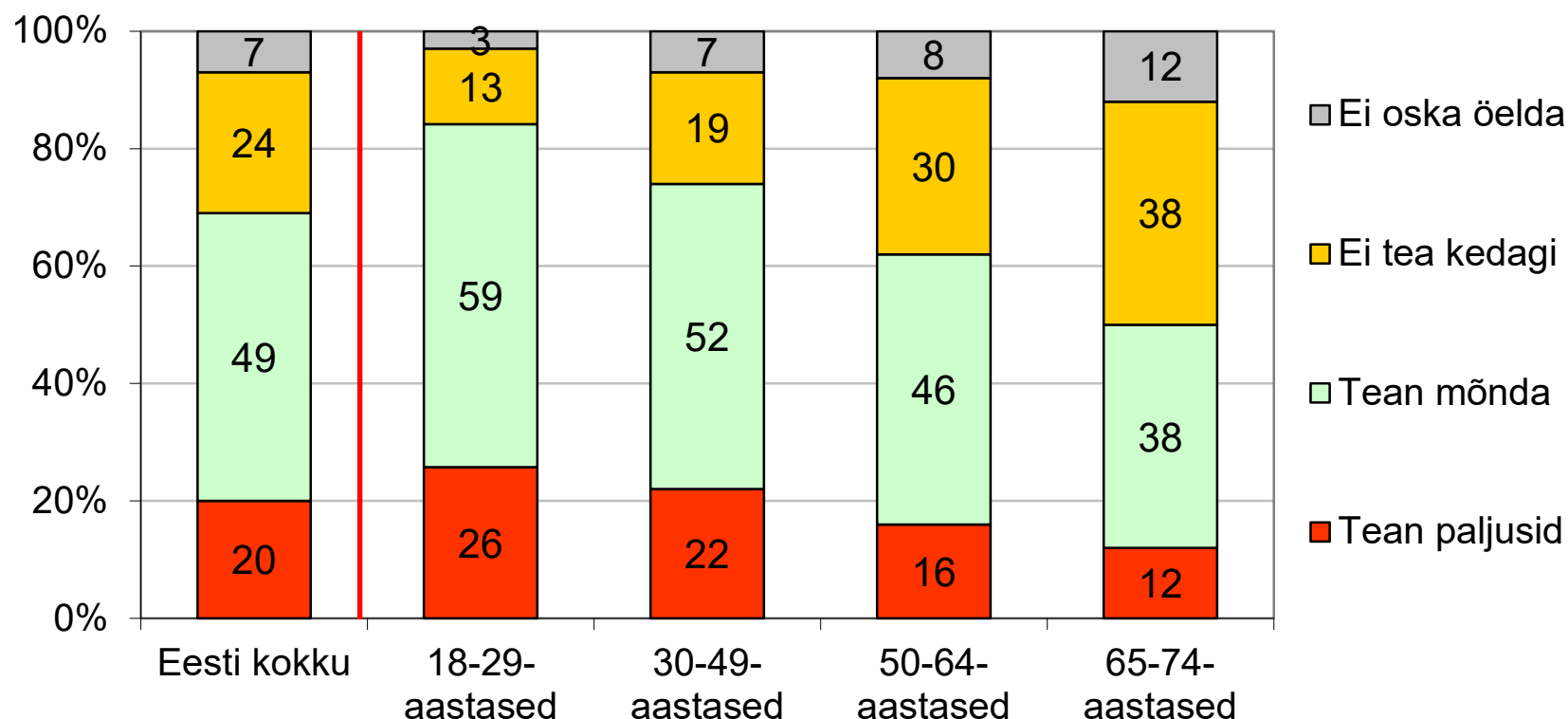
Lätist alkoholi ostmas käinud inimeste teadmine 2016-2019 (% vastanutest)

Lätist alkoholi ostmise populaarsus on aastaga kahanenud. Võrreldes 2018. aastaga oli vähem neid inimesi, kes teadsid oma tutvusringkonnas mitmeid Lätist alkoholi ostnuid ja rohkem neid, kes teadsid mõnda.

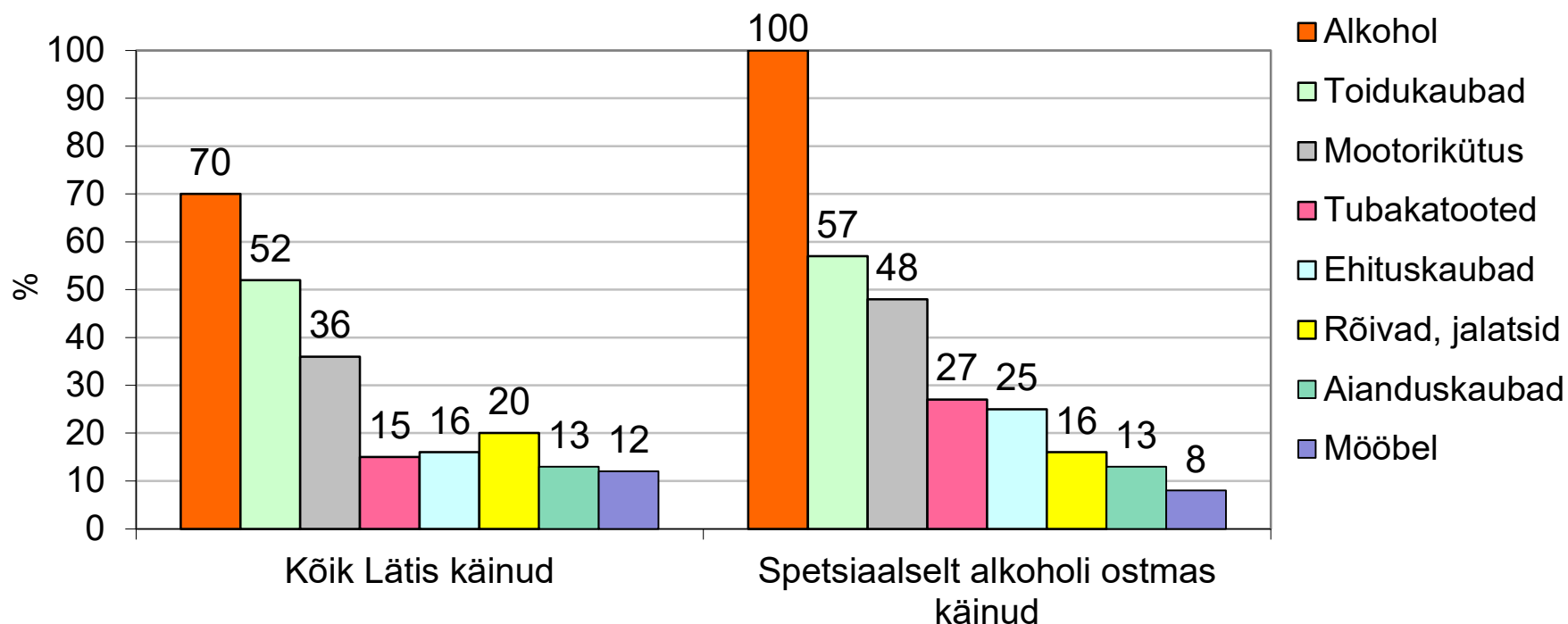
Lätist alkoholi ostmas käinud inimeste teadmine vanuse järgi 2019. aastal (% vastanutest)

Mida noorem vanusegrupp, seda enam teati oma tutvusringkonnas Lätist alkoholi ostmas käivaid inimesi

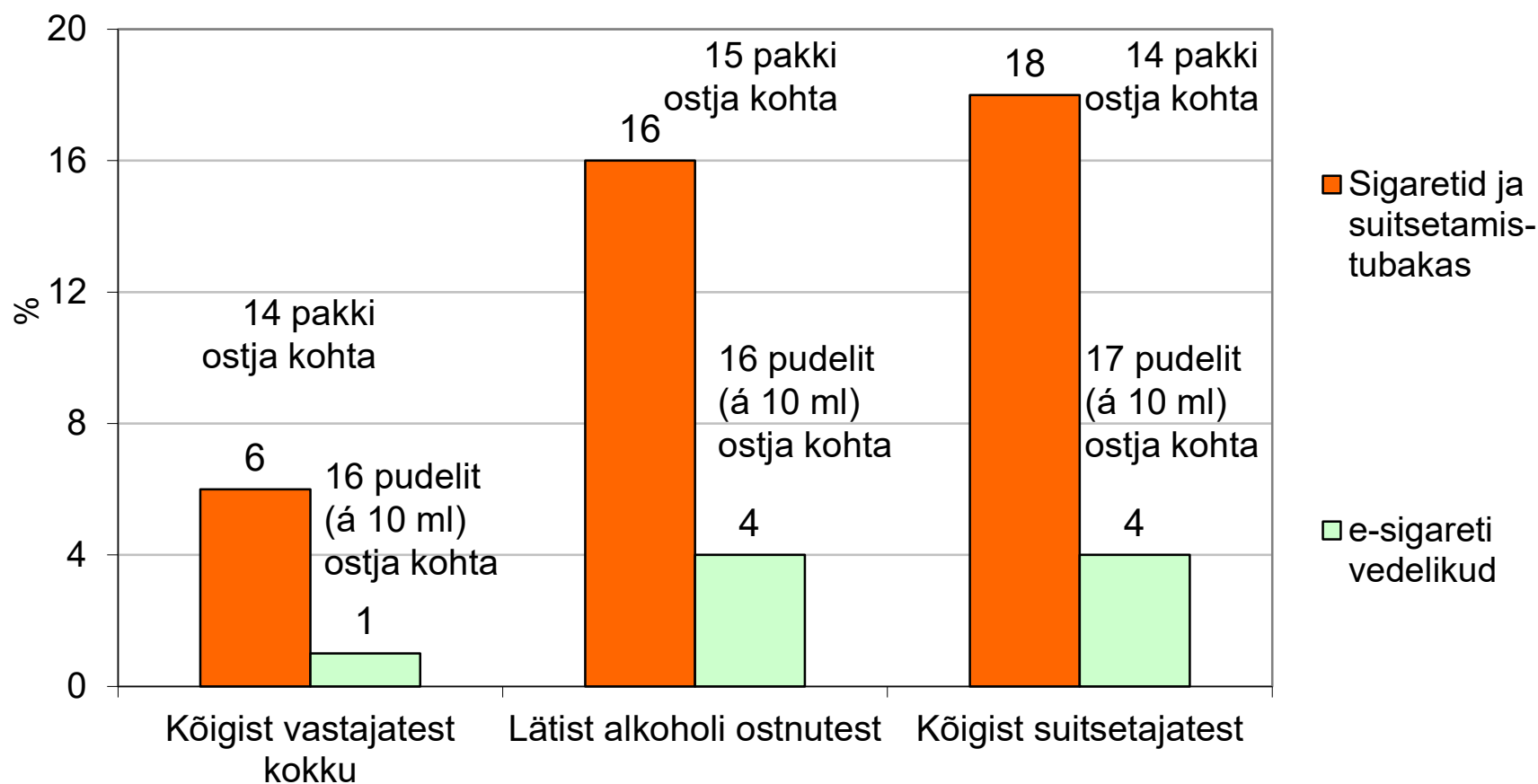

Kaupade kaasaostmine Lätist 2019. aastal (% Lätist käinutest)

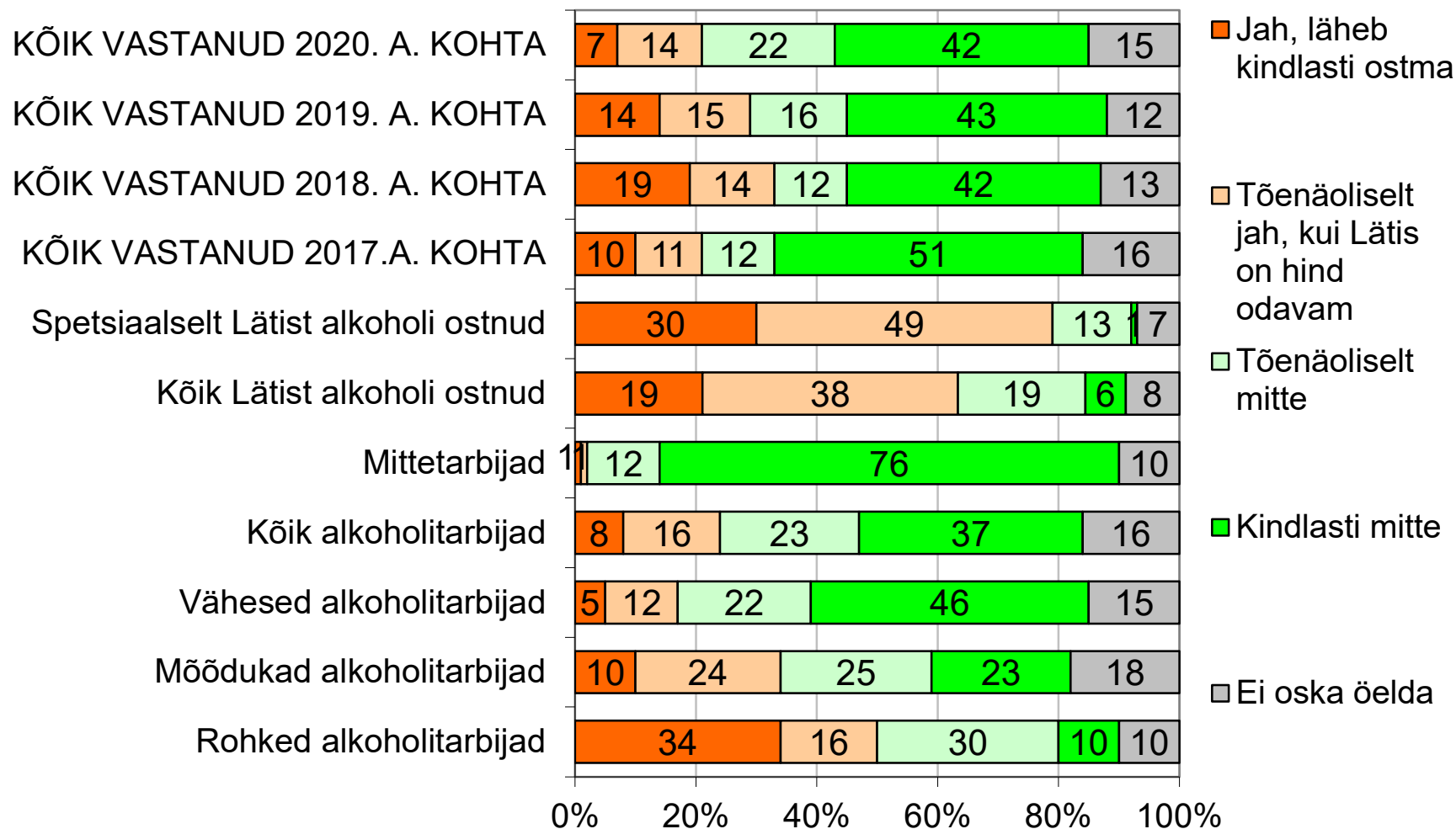
Lätist alkoholi ostnud inimesed ostsid kõige sagedamini kaasa veel toiduaineid ja mootorikütust. Spetsiaalselt alkoholi ostmas käinud inimesed ostsid sagedamini veel ka tubakatooteid ja ehituskaupu

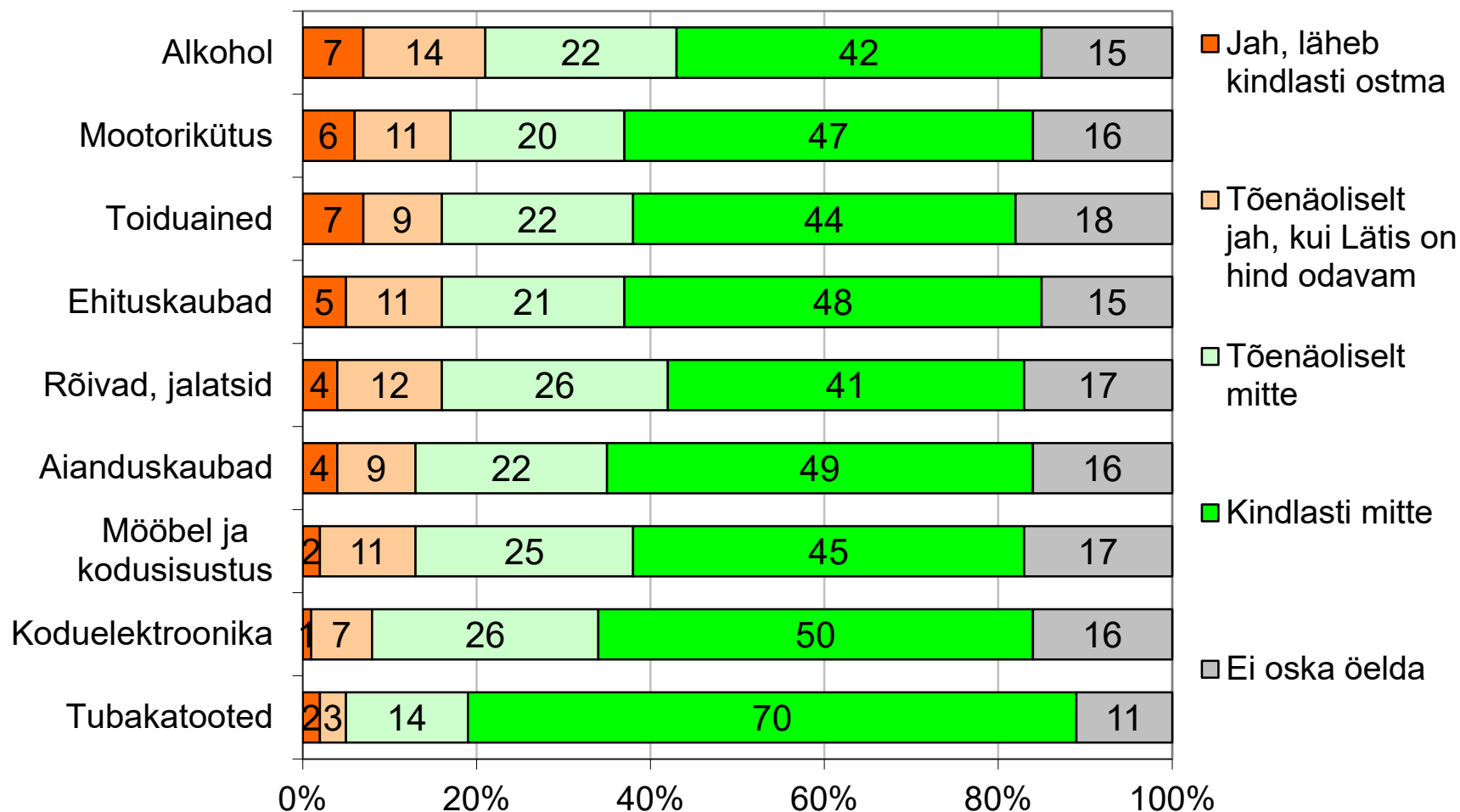
Lätist tubakatoodete ostmise ja ühe reisi keskmised ostukogused 2019. aastal (% vastava kategooria vastajatest)

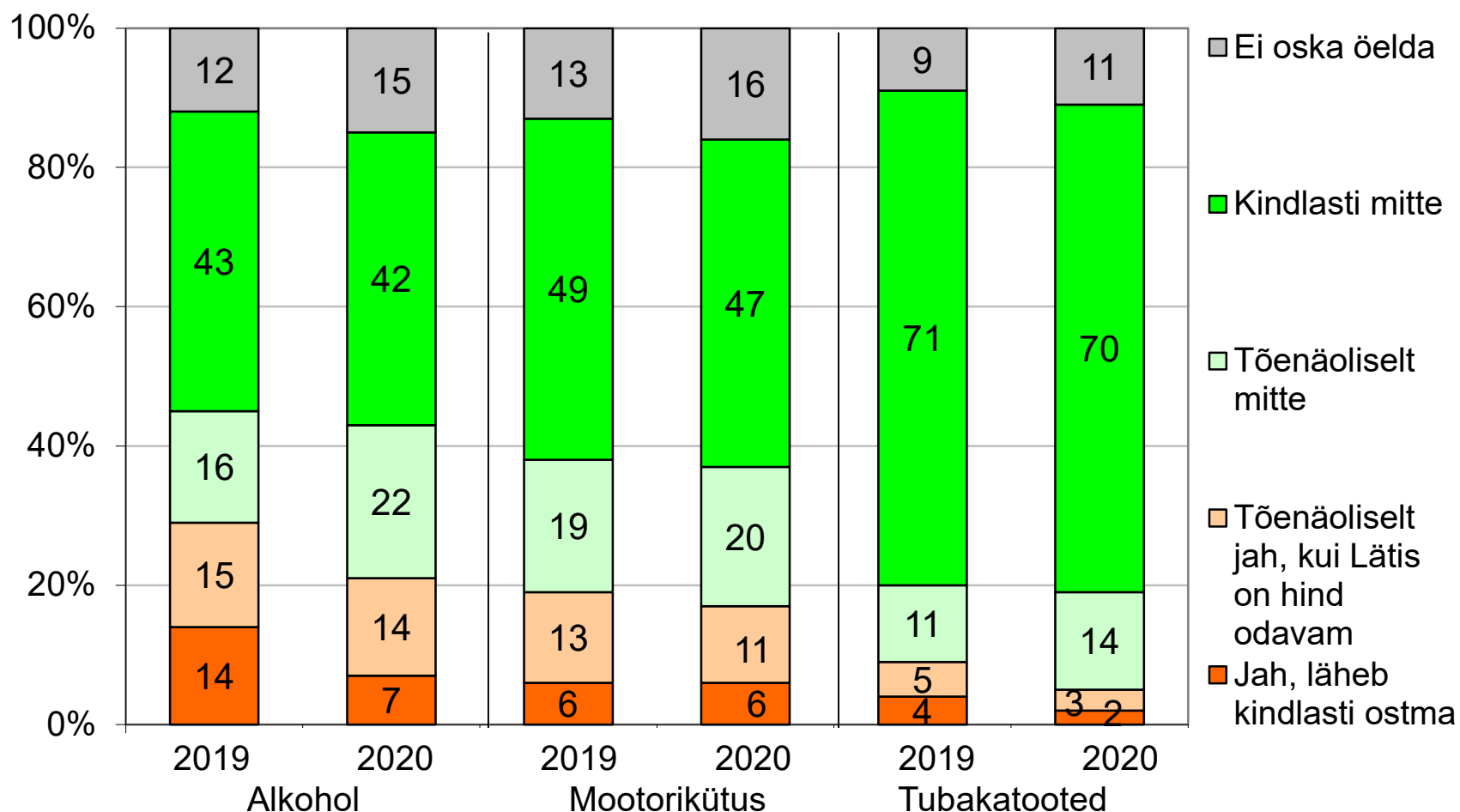
Plaan järgmisel aastal minna alkoholi ostma Lätti tarbijatüüpide järgi 2020 (% vastanutest)

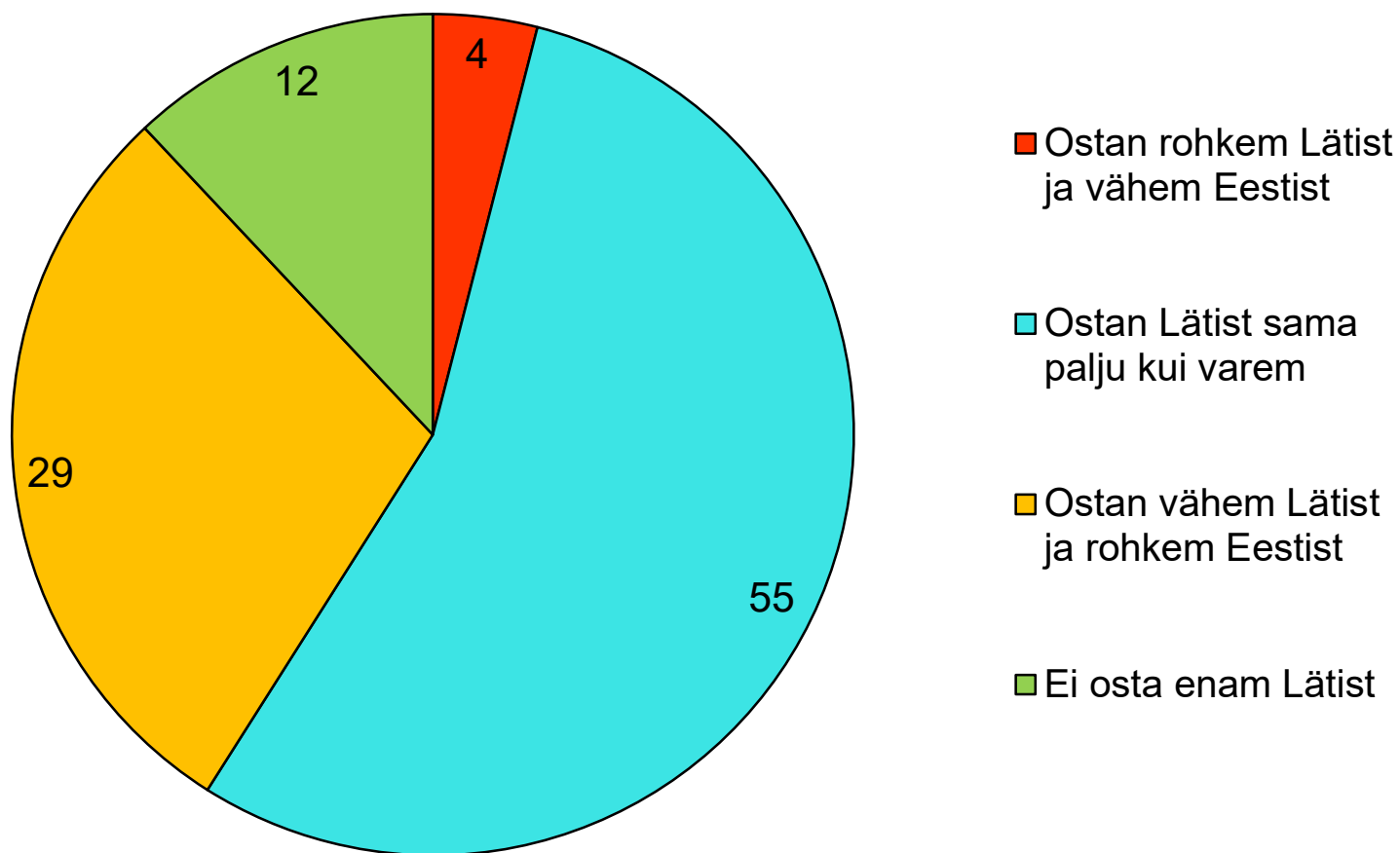
Lätist kaupade ostmise plaanid 2020. aastal (% vastanutest)

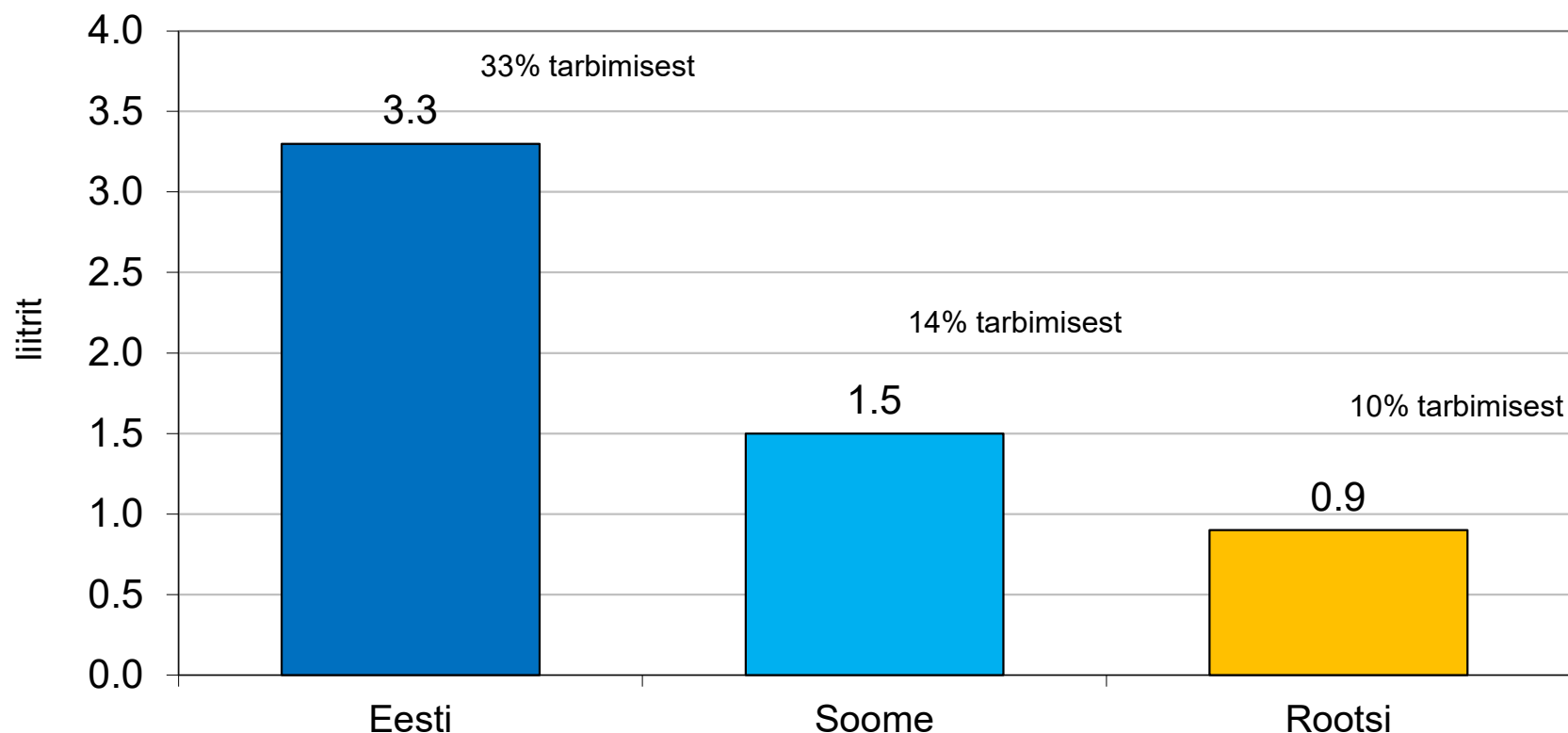
Millised olid Lätist aktsiisikaupade ostmise kavatsused 2019. aastaks ja 2020. aastaks (% vastanutest)

Eesti alkoholiaktsiisi langetamise mõju alkoholi ostmisele Lätist (% vastanutest, kes ostsid Lätist 2019. aastal alkoholi)

Eesti, Soome ja Rootsi elanike välisreisidelt kaasa toodud alkohoolsete jookide kogused 2018 (100% alkoholis, liitrit täiskasvanud (15+) elaniku kohta)

Allikas: EKI, Alko, CAN

- Lätist spetsiaalselt ostmas käinute osakaal on langenud, ostetakse endiselt läbisõidul (ja Lätis käiakse palju).
- Spetsiaalselt Lätist alkoholi ostmas käinud inimeste osakaal oli suurim 2017.a ja on nüüd langenud teist aastat järjest (2017.a. 18% → 2018.a. 14% → 2019.a. 10%).
- Kolmandik Lätist alkoholi ostjatest on peale eelmise aasta aktsiisilangust oma ostusid vähendanud ja iga kümnes lõpetanud.
- Lätist ostetud alkoholikogused olid suurimad 2018.aastal, kui toodi alkoholi nii endale kui sõpradele.
- Lätist alkoholi ostjaid on endiselt rohkem piirilähedastest regioonidest, kuid tervikuna on Lätis ostmas käimine on aastaga vähenenud.
- Ka piirile ostma minemise kavatsused 2020.aastaks olid tagasihoidlikumad.
- Eeldame, et välismaalt toodud alkoholi kogus tarbimises väheneb viiendiku võrra. Vajalik on maksurahu.